

Lielās Oktobra socialistiskās revolūcijas 36. gadadiena

Biedra K. J. VOROŠILOVA referats Maskavas Padomes svinīgajā sēdē 1953. gada 6. novembrī

Biedri!

Sodien mūsu Dzimtenes tautas un visas pasaules darba-
laudis svinīgi atzīmē Lielās Oktobra socialistiskās revolu-
cijas trīsdesmit sesto gadadienu.

Priekš trīsdesmit sešiem gadiem mūsu zemes strādnieku
šķira savienībā ar trūcīgo zemniecību Komunistiskās parti-
jas vadībā ar cilvēces ģeniju — nemirstīgo Ļeņinu priekš-
galā pārrāva imperialisma fronti un pasaules vienā sest-
daļā nodibināja proletariata diktatūru, strādnieku un
zemnieku varu.

1917. gada Lielās Oktobra socialistiskās revolūcijas uz-
vara bija radikāls pagrieziena punkts visas pasaules cilvēces
vēsturē.

Un ar katru jaunu Lielā Oktobra gadadienu arvien
spilgtāk un nenoliedzamāk visas pasaules priekšā nostājas
uzvarējušā socialisma varens radošais spēks.

Mūsu padomju tauta, ko vada lielā Komunistiskā partija,
pirmo reizi vēsturē uzcelusi socialistisko sabiedrību, pa-
rādot citu zemju tautām ceļu uz atbrīvošanos no eksplua-
tatoru jūga, ceļu uz brīvu un laimīgu dzīvi. Tagad šo ceļu
kopā ar mums iet lielā ķīniešu tauta, tautas demokrātijas
valstu un Vācijas Demokrātiskās Republikas darbaļaudis.

Varonīgā Korejas Tautas Demokrātiskās Republikas
tauta, kas atbrīvošanās cīņā pret imperialistiskajiem lau-
pitājiem nosargājusi savu brīvību un neatkarību, ar varenu
darba rosmi atjauno kara izpostīto saimniecību.

Padomju tauta, neizsīkstošu radošu spēku pilna, Oktobra
trīsdesmit sesto gadadienu sagaida ar lieliem panākumiem
visās saimnieciskās un kultūras celtniecības nozarēs.

Mūsu panākumi mierīgā celtniecībā ir padomju tautas
lepnums, ar tiem lepojas arī visu zemju darbaļaudis. Pa-
domju Savienībā viņi redz miera un nacionālās neatkari-
bas balstu, dižu piemēru, kā cīnīties par cilvēces labāku
nākotni.

Biedri!

Gads, kas mūs šķir no Lielā Oktobra trīsdesmit piektās
gadadienas, bija ļoti svarīgu notikumu pilns.

Vēsturisks posms partijas un Padomju valsts dzīvē bija
Komunistiskās partijas XIX kongress. Tas iezīmējās ar
padomju tautas vienotību un bezgalīgu uzticību savai
kaujās pārbaudītajai Komunistiskajai partijai un tās
Centralajai Komitejai. Mūsu kongresa lēmumi spāroņojuši
padomju cilvēkus, iedvesmojuši viņus jauniem varoņ-
darbiem.

Smags zaudējums partijai, Padomju Savienības tautām,
visai progresīvajai cilvēcei aizritējušā gadā bija mūsu lielā
vadoņa, ģenālā karavadoņa Josifa Visarionoviča Staļina
nāve.

Trīsdesmit gadus pēc V. I. Ļeņina nāves J. V. Staļins,
kas bija iemantojis tautas un partijas vispārēju atzinību un
bezgalīgu uzticību, savu uzticīgo cīņas biedru vienprātīgajā
pulkā nelokāmi veda partiju un valsti pa Ļeņina ceļu. Šā-
jos gados mūsu zeme, cīnās pārvarēdama vēsturē vēl nere-
dzētas grūtības, izauga par varenu socialistisku lielvalsti.
Nepieredzētā varenumā savus radošos spēkus atraišījuši
mūsu tauta, patiesā vēstures veidotāja, jaunās, komunistis-
kās sabiedrības celēja.

Mūsu Komunistisko partiju, ko radīja un izaudzināja
ģenālais Ļeņins un viņa nemirstīgā darba turpinātājs
lielais Staļins, dara stipru tautas masu bezgalīgā mīlestība
un uzticība. Ar savu Centralo Komiteju priekšgalā mūsu
partija droši ved mūsu zemi uz jaunām uzvarām cīņā par
komunismu.

Padomju Savienības Komunistiskā partija šogad atzi-
mēja ievērojamu vēsturisku gadadienu — savas dzīves
piecdesmit gadus. Ar pusgadsimta ilgo varonīgo cīņu par
darbaļaužu atbrīvošanu no carisma, muižnieku un kapita-
listu jūga, par sabiedrības revolucionāru pārveidošanu, par
komunisma uzvaru mūsu slavenā partija izpelnījies
mūsu Dzimtenes darbaļaužu un visas pasaules plašo masu
bezgalīgu mīlestību.

Slava mūsu lielajai Komunistiskajai partijai un tās ci-
ņas štābam — Centralajai Komitejai! (Vētrinā, ilgi ap-
lausī.)

Biedri!

Komunistiskās partijas politikas vitālais spēks ir tas, ka
viņa, pauzdamā tautas pamatintereses, bazējas uz sabied-
rības attīstības objektīvo likumu dziļu zinātnisku izziņā-
šanu. Visos komunistiskās celtniecības posmos partija savā
politikā pastāvīgi dibinās uz socialisma ekonomisko pa-
matlikumu — nodrošināt visas sabiedrības pastāvīgi augošo
materiālo un kultūras vajadzību maksimālu apmierināšanu,
nepārtraukti palielinot un uzlabojot socialistisko ražošanu
uz augstākās tehnikas bāzes.

Brunota ar Komunistiskās partijas XIX kongresa lēmu-
miem, padomju tauta sekmīgi pilda piecguadu plāna uzde-
vumus.

Mūsu socialistiskās rūpniecības darba rezultāti 1953. ga-
da desmit mēnešos rāda, ka piecguades trešā gada plāns
tiek izpildīts sekmīgi.

Aizvadītajos šā gada desmit mēnešos rūpniecības kop-
produkcija, salīdzinot ar attiecīgo laiku pagājušajā gadā,
palielinājusies par 10,5 procentiem un aptuveni divarpus
reizes pārsniedz 1940. gada līmeni.

Visas socialistiskās tautas saimniecības nozares attīstās,
pamatoties uz tehnisko progresu. Pasaules lielāko hid-
roelektrostaciju celtniecība, jaunu, augstāzīgu, spēcīgu

visdažādāko darbmašīnu un mehanismu, jaunāko lauk-
saimniecības mašīnu ieviešana ražošanā spilgti apliecina, ka
sekmīgi noris komunisma materiāli tehniskās bāzes ra-
dīšana.

Neapšaubāmi panākumi ir zinātnes un socialistiskās kul-
tūras attīstībā.

Padomju zinātnieki nemitīgi dara zinātni bagātāku ar
jauniem atklājumiem visās zinību nozarēs. Mūsu tauta
veltī visiem saviem zinātniekiem, zinātnes un kultūras
darbiniekiem dziļu cieņu un atzinību un dibināti lepojas
ar viņu neatlaidīgo un godpilno darbu Dzimtenes labā.

Attīstās padomju tautas literatūra un māksla. Padomju
rakstnieki, teatra darbinieki, mākslinieki, komponisti strādā
tautas labā.

Tiesa, mēs arvien vēl pietiekami neapmierinām pa-
domju cilvēku augošās garīgās prasības. Tomēr nav šaubu,
ka literatūras, kino un teatra darbinieki, gleznotāji un
komponisti, visu citu mākslas nozaru darbinieki veltīs
visus spēkus savas meistarības izkopšanai un radīs jaunus
darbus, kas cienīgi atspoguļos mūsu tautas un aizrobežas
zemju tautu varonīgo dzīvi un cīņu.

Panākumi socialistiskās ekonomikas un zinātnes attī-
stībā nodrošinājuši padomju tautas materiālās labklājības
tālāku pacēlumu. Pēdējos 28 gados tautas patēriņa priekš-
metu ražošana mūsu zemē palielinājusies divpadsmit rei-
zes. 1953. gadā tautas patēriņa priekšmetu ražošanas ap-
joms pārsniedz pirmskara, 1940. gada līmeni par 72 pro-
centiem.

Pēc pagājušo gadu piemēra partija un valdība šogad
realizēja sesto pēc skaita valsts mazumtirdzniecības cenu
pazeminājumu rūpniecības un pārtikas precēm, kura re-
zultātā iedzīvotāji papildus pārējiem ienākumiem ieguva
46 miljardus rubļu. Ja turklāt ievēro, ka sakarā ar cenu
jauno pazeminājumu kļuva lētākas precis arī kolchozu
tirgū, tad iedzīvotāju ieguvums sastādīs ne mazāk kā
53 miljardus rubļu gadā.

1953. gada desmit mēnešos iedzīvotājiem pārdots par
20 procentiem vairāk preču nekā attiecīgajā laikā pērn.

Sakarā ar partijas un valdības pasākumiem preču ap-
grozības tālākai izvērsīšanai tirdzniecības tīkls jau šogad
papildus gada plānam saņems preces vairāk nekā par
37 miljardiem rubļu.

Gādība par padomju tautas labklājību ir Komunistiskās
partijas un Padomju Valdības galvenais uzdevums. Savā
runā PSRS Augstākās Padomes piektajā sesijā PSRS Mi-
nistru Padomes Priekšsēdētājs biedrs G. M. Maļenkovs
īpaši uzsvēra, ka Komunistiskā partija un Padomju val-
dība par savu galveno uzdevumu iekšējā politikā uzskata
gādību par tautas labklājību, strādnieku, kolchoznieku,
inteligences, visu padomju cilvēku materiālās labklājības
nemitīgu celšanu.

Atbilstoši tam partija un valdība pēdējā laikā pieņēmu-
šas virkni svarīgu lēmumu, ar kuru realizēšanu jānodro-
šina tautas patēriņa priekšmetu ražošanas krasa augšup-
ēja, tālāka spēcīga lauksaimniecības attīstība, padomju
tirdzniecības noteikta uzlabošana un liels preču apgrozi-
bas pieaugums, dzīvokļu celtniecības paplašināšana un
daudzi citi pasākumi.

Visus šos lēmumus caurstrāvo partijas un valdības dziļa
gādība par tautas labklājību, par to, lai šā laikā ievēro-
jami celtu pilsētas un lauku darbaļaužu dzīves līmeni.

Šie vēsturiskie lēmumi iezīmē jaunu posmu padomju
ekonomikas attīstībā, kad mēs līdztekus smagās industrijas
straujiem attīstības tempiem izvirzām uzdevumu krasi pa-
celt tautas saimniecības nozares, kas tieši apkalpo tau-
tas patēriņu. Lauksaimniecības, vieglās un pārtikas rūp-
niecības forsētas attīstības politika ir socialistiskās in-
dustrializācijas loģiska tālāka attīstība, kas pilnīgi atbilst
socialisma ekonomiskā pamatlikuma un visas socialistiskās
tautas saimniecības plānveidīgas, proporcionālas attīstības
likuma prasībām.

Biedri!

Partija un valdība veltī lielu gādību mūsu socialistiskās
lauksaimniecības vispusīgai nostiprināšanai un tālākai
attīstībai. Partijas CK septembra Plenums, kas bija spe-
ciali veltīts jautājumam par lauksaimniecības tālāku at-
tīstību, vispusīgi apsprieda šo jautājumu un pieņēma vēs-
turiski svarīgus lēmumus. Atzīmējis lielos panākumus
socialistiskās lauksaimniecības attīstībā, CK Plenums tai
pašā laikā ar visu bolševistisko atklātību norādīja, ka
lauksaimniecības attīstības tempi atpauzē no rūpniecības
pieauguma tempiem un no iedzīvotāju vajadzību pieau-
guma pēc patēriņa priekšmetiem. Savā plašajā referatā
Plenumā partijas Centralās Komitejas pirmais sekretars
biedrs N. S. Chruščovs uzsvēra, ka pie mums ir izveidoju-
šies acīm redzama neatbilstība starp mūsu lielindustrijas,
pilsētu iedzīvotāju skaita, darbaļaužu masu materiālās lab-
klājības pieauguma tempiem, no vienas puses, un pašreizējo
lauksaimnieciskās ražošanas līmeni, no otras puses.

Tas, ka atpauzē tādas svarīgas lauksaimniecības nozares
kā lopkopība, kartupeļu un dārzeņu ražošana, pagausina
vieglās un pārtikas rūpniecības tālāku attīstību un stipri
bremzē kolchozu un kolchoznieku ienākumu pieaugumu.

PSKP CK septembra Plenuma lēmums un tam sekojušie
partijas un valdības lēmumi paredz plašus pasākumus,
kuru mērķis ir vēl vairāk nostiprināt kolchozu iekārtu,
attīstīt lopkopību, palielināt dārzeņu un kartupeļu ražo-
šanu, pacelt graudaugu, tehnisko un eļļas augu kultūru
ražību un uz šā pamata katrā ziņā paaugstināt visās kol-
chozu zemniecības masas labklājību.

Paredzēti nopietni pasākumi MTS darba radikālai uz-
labošanai. Mašīnu un traktoru stacijas — tā ir kolchozu
iekārtas industriālā, materiāli tehniskā bāze. Vajag, lai
tās pilnā mērā kļūtu par izšķirošo un organizējošo spēku
kolchozu ražošanas attīstībā.

Lai realizētu paredzētos pasākumus un nodrošinātu so-
cialistiskās zemkopības un lopkopības krasu augšupeju, jau
1953. gadā lauksaimniecības attīstībai no valsts budžeta,
uz citu valsts līdzekļu, kā arī pašu kolchozu līdzekļu rē-
ķina, tiks ieguldīti apmēram 70 miljardi rubļu. Šogad
lauksaimniecība saņem 130 tūkstošus traktoru (pārēķinot 15
zīrgspēku traktoros), 42 tūkstošus kombainu un vairāk ne-
kā divus miljonus dažādu lauksaimniecības rīku un ma-
šīnu. Tā ir liela palīdzība.

Bet svarīgākais no visiem palīdzības veidiem, ko
sniedz mūsu kolchozu saimniecībai, ir palīdzība ar kadriem.
Kadri izšķir visu. Tagad, kad partija un visa tauta grib,
lai mūsu lauksaimniecība ātri sasniegtu socialistiskās in-
dustrijas un darbaļaužu pieaugošo vajadzību līmeni, bet
kolchozu un katra kolchoznieka ienākumi krasi paaugsti-
nātos, partija griezusies pie visiem lauksaimniecības specia-
listiem un mehanizatoriem ar aicinājumu stāties pirmajās
rindās cīņas līnijā par labības, galas, piena, kartupeļu un
dārzeņu ražošanas palielināšanu. Šis partijas aicinājums
radīs dedzīgu atbildi, un jau ievērojams skaits lauksaim-
niecības specialistu, inženieru un tehniķu sākuši strādāt
mašīnu un traktoru stacijās un kolchozos.

Atrisinot uzdevumus, ko partija un valdība izvirzījušas
lauksaimniecībai, liela nozīme ir partijas organizācijām,
komjaunatnei, kolchozniecēm, MTS un padomju saimniec-
ību darbiniekiem — partijai biedriem un bezpartejiska-
jiem. Vienīgi viņu darba entuziasms, viņu aktīvā jaunrade
var šā laikā nodrošināt vispusīgu lauksaimniecības attī-
stību, paaugstināt tās ienesīgumu.

Biedri!

Lielā uzdevuma sekmīga atrisināšana — patēriņa priekš-
metu pārpilnības radīšana valstī tieši atkarīga no mūsu
rūpniecības darba tālākas uzlabošanās. Saimnieciskās va-
dības uzlabošanai, rūpniecības uzņēmumu darba kultūras
celšanai, darba ražīguma tālākai kāpināšanai, rūpniecības
produkcijas kvalitātes uzlabošanai un pašizmaksas paze-
mināšanai jābūt mūsu uzmanības centrā.

Pašizmaksas pazemināšana ir ļoti svarīgs socialistiskās
uzkrāšanas avots. Ir zināms, ka 1952. gadā vien no rūp-
niecības produkcijas pašizmaksas pazemināšanas valsts
ieguva 46 miljardus rubļu ietaupījuma. Bet tā taču tikai
dala no tā, ko var iegūt, ja mēs strādātu labāk.

Taču mums vēl ir ne mazums fabriku un rūpniecību, kas
neizpilda valsts uzdevumus darba ražīguma celšanā, darbā
pielauj brāķi, slēkti cīnās par produkcijas augstu kvalitāti,
par pašizmaksas pazemināšanu.

(Turpinājums 2. lapas)

Lielās Oktobra socialistiskās revolūcijas 36. gadadiena

Biedra K. J. VOROŠILOVA referāts Maskavas Padomes svinīgajā sēdē 1953. gada 6. novembrī

(Turpinājuma no 1. lappuses)

Saimniecisko vadītāju, uzņēmumu direktoru, inženier-technisko darbinieku, strādnieku un visu darbaļaužu un pirmām kārtām, protams, attiecīgo ministriju vispārīgais pienākums ir likvidēt esošos trūkumus darbā, nodrošināt jaunas tehnikas ieviešanu un tās apgušanu, uzlabot darba organizāciju un panākt ievērojamu ražīguma celšanos, pie tam obligāti uzlabojot produkcijas kvalitāti.

Partijas, padomju, arodbiedrību un komjaunatnes organizāciju uzdevums ir visiem līdzekļiem attīstīt masu aktivitāti un iniciatīvu, vēl plašāk izvērst socialistisko sacensību par ražošanas plānu izpildīšanu un pārsniegšanu, par darba ražīguma kāpināšanu un produkcijas pašizmaksas pazemināšanu, par produkcijas augstu kvalitāti.

Padomju tautas radošie spēki ir neizmēlamā. Paraugi, kā patriotiski kalpot tautai, ir mūsu slaveno ražošanas pirmindnieku darbs. Šie izcilie laudis, mūsu lielās tautas dēli un meitas, ir piemērs visiem padomju darba cilvēkiem. Viņu pieredze plaši jāpopulārizē, uz tās jāpamatojas savā darbā visiem darbaļaudīm.

Geniālais Ļeņins un viņa darba turpinātājs lielais Stalins vairākkārt norādījuši, ka padomju iekārtas spēka un stipruma pamats ir strādnieku šķiras un zemniecības savienība. Strādnieku šķiras un darba zemniecības nesatricināmā savienība viņi redzēja proletariāta diktatūras augstākā principu. Komunistiskās partijas vadībā strādnieku šķiras un zemniecības savienība bija tas izšķirošais spēks, kas nodrošināja mums uzvaru 1917. gada oktobrī un uzvarām valnagoto virziņos pa socialisma celtniecības ceļu mūsu zemē. Šīs savienības stiprums ir arī kila mūsu turpmākai gaitai ceļā uz komunismu. Partijas un valdības pasākumi lauksaimniecības attīstībai un tautas labklājības celšanai vēl vairāk veicinās strādnieku šķiras un zemniecības savienības, visas mūsu tautas morālī politiskās vienības nostiprināšanos.

Biedri!

Viens no visdzišākajiem Oktobra revolūcijas iekarojumiem ir tas, ka nodibināta daudznaciju Padomju valsts, kas uz mūžīgiem laikiem saliedējusi PSRS tautu draudzību. Mūsu zeme nepazīst nacionālu nesaticību. Oktobra revolūcija radīja ekonomikas un kultūras straujas augšupejas priekšnoteikumus visām tautām, kas apdzīvo mūsu elo Dzimteni.

Mēs esam liela notikuma priekšvakarā — nākošā gada janvārī paies 300 gadu kopā Ukrainas apvienošanās ar Krieviju. Tie ir lieli svētki ne vien krieviem un ukraiņiem — tā ir izcila, svinīga diena visām Padomju Socialistisko Republiku Savienības tautām.

Krievu un ukraiņu tautas un visu pārējo daudzo mūsu lielās Dzimtenes tautu brālīgā, nesatricināmā savienība un draudzība ir Padomju daudznaciju valsts nepārvaramo spēku avots.

Lai dzīvo dižās Padomju zemes tautu nesatricināmā brālīgā draudzība! (Vēlreiz, ilgi nerimstoši aplausi.)

Viens no svarīgākajiem nosacījumiem uzvarām vainagotai komunisma celtniecībai mūsu zemē ir Padomju valsts tālāka nostiprināšana. Padomes, kā jauna, visdemokrātiskākā valsts pārvaldes forma, izturējusies pārbauzījumu cīņā par tautas laimi un brīvību. Mums vajag visiem līdzekļiem stiprināt Padomju valsti, uzlabot Padomju darbu, stiprināt to saites ar visplašākajām tautas masām.

Tai pašā laikā mūsu uzdevums ir vispusīgi stiprināt Padomju valsts Brunotos Spēkus, kas stāv mūsu Dzimtenes brīvības un neatkarības sardzē, mūsu miermīlīgās tautas mierīgā jauncelsmes darba sardzē. (Aplausi.)

Padomju cilvēki pilnī enerģijas un apņēmības strādāt jaunu komunisma celtniecības sasniegumu labā, socialistiskās Tēvzemes zēšanas labā. Komunistiskās partijas, tās Centralās Komitejas un Padomju Valdības gudrā vadība ir kila mūsu zemes tālākai sekmīgai gaitai uz priekšu, pa komunistiskās sabiedrības celtniecības ceļu.

Biedri!

Mierīgā jauncelsmes darba mīlīgais vēriens, mēroga un nozīmes ziņā vēl nepieredzētie Komunistiskās partijas un Valdības pasākumi, kas vērsti uz tautas saimniecības tālāku augšupeju, uz padomju cilvēku materialās labklājības nemīgtu paaugstināšanu, pilnīgi skaidri pierāda mūsu partijas un Padomju Savienības valdības politikas miermīlīgo raksturu.

Padomju valdība ar tai piemītošo enerģiju un konsekventi vienmēr realizējusi un realizē politiku miera saglabāšanai un nostiprināšanai visā pasaulē, labu kaimiņu attiecību attīstīšanai ar visām zemēm, starptautisko ekonomisko sakaru attīstībai un nostiprināšanai.

Ši mūsu ārpolitikas ģenerāllīnija bija un joprojām paliek nesatricināma.

Imperialistu nometne ar ASV reakcionariem spēkiem priekšgalā realizē jauna kara gatavošanas līniju. Visiem zināms, ka ar ASV agresīvo aprindu dedzīgajām pūlēm „aukštāis karš” tiek turpināts un arvien vairāk uzpūsts. Neapvaldītā, netīrā apmelojumu kampaņa pret Padomju Socialistisko Republiku Savienību un citām miermīlīgajām valstīm nebeidzas, bet gan pastiprinās. Amerikas Savienoto Valstu valdība demonstratīvi piešķir graujošai darbībai demokratiskās nometnes zemēs simtiem miljonu dolaru, turpina drudžainas bruņošanās politiku, fabricē militārus grupējumus un pastiprināti izveido biezu kara bazu tiklu demokratiskās nometnes valstu robežu tiešā tuvumā. Visi šie fakti, protams, nevar nerādīt nopietnas bažas visās miermīlīgajās tautās.

Liels ieguldījums starptautiskās saspīlējuma mazināšanā ir pamiera parakstīšana un asins izliešanas izbeigšana Korejā. Ir zināms, ka Padomju Savienība roku rokā ar Ķīnas Tautas Republiku un tautas demokratiskajām valstīm nenogurstoši cīnījās par šā nežēlīgā, korejiešu tautai uzspiestā, netaisnīgā laupīšanas kara izbeigšanu.

Tagad, kad agresoru plāni Korejā cietuši neveiksmi, der vēlreiz atgādināt par dažām mācībām, ko sniedzis karš Korejā.

Ar brunoto intervenciju Korejā imperialistiskie agresori cerēja nospiest verdzībā korejiešu tautu un pie viena nāslīcināt asinis arī Āzijas un Klusā okeana tautu, kas cēlušās cīņā par savu neatkarību un demokratiskajām brīvībām, nacionālo atbrīvošanās kustību.

Agresori gan domā, bet tautas, kas aizstāv savu brīvību un neatkarību, — dara.

Notikumi Korejā parādījuši, ka Āzijas tautas cieši apņēmušās aizstāvēt savu nacionālo brīvību un neatkarību, nepieļaut Tālajos Austrumos radīt jauna pasaules kara perēkli.

Imperialistiem derētu iegaumēt to patiesību, ka sen pagājuši laiki, kad viņi netraucēti varēja komandēt verdzības kolonālo un atkarīgo zemju tautas. So tautu vēstures liktenos noticis radikāls pagrieziens. Āzijas tautas grib būt savas zemes un savā likteņa pilnīgas noteicējas.

Āzijā radusies diža tautas demokratiskās valsts — Ķīnas Tautas Republika, kas ir stabilizējošs miera un progresā faktors tiklab Āzijā, kā arī visā pasaulē. Šī lielā valsts nelauj imperialistiem nesodīti piekopt viņu politiku, kuras mērķis ir pārvērst Āziju par jauna pasaules kara perēkli. Šī valsts ir varens balsts apspiestajām Austrumu tautām viņu cīņā par brīvību, demokrātiju un patiesu neatkarību.

Sakarā ar to nevar neskart nostāju, kāda ir imperialistiskajām valstīm, kuras pretojas Ķīnas Tautas Republikas likumīgo tiesību atjaunošanai Apvienoto Nāciju Organizācijā. Šī nostāja, bez šaubām, palīdz tālāk uzturēt starptautisko saspīlējumu. Nevar ignorēt lielo ķīniešu tautu, izņemot svarīgākās starptautiskās problēmas, sevišķi tādas, kas attiecas uz Tālajiem Austrumiem. Bez Ķīnas Tautas Republikas aktīvas līdzdalības nevar nopietni runāt par iespēju mazināt saspīlējumu starptautiskajās attiecībās un noregulēt Āzijas problēmas.

Pamiera sasniegšana Korejā radījusi labvēlīgu bazi starptautiskās situācijas saspīlējuma mazināšanai. Tas tomēr nav pa prātām imperialistiskajām lielvalstīm, kuru plānos starptautisku attiecību normalizēšana neietilpst. To liecina, piemēram, fakts, ka rietumvalstis klusuciet apiet padomju priekšlikumu apspriest ASV, Anglijas, Francijas, Padomju Savienības un Ķīnas Tautas Republikas pārstāvju apspriedē kopīgus pasākumus saspīlējuma mazināšanai starptautiskajās attiecībās. To pašu liecina arī nostāja, kādu ASV valdošās aprindas ieņēmušas jautājumā par politisko konferenci Korejas jautājumā. Šī nostāja nevar nerādīt bažas visiem, kas tiecas iespējami drīzāk galīgi noregulēt Korejas problēmu un miera ceļā atrisināt citus neatrisinātus Tālo Austrumu jautājumus. Amerikāņu pārstāvji nevēlas politisko konferenci pārvērst par „apaļā galdā” konferenci, kurā sastaptos ne vien puses, kas karojušas, bet arī ieinteresētās neitralās valstis. Tai pašā laikā jāatzīmē, ka tādi lielā Āzijas valstij kā Indijai ir ne mazums nopelnu tai apstākļi, ka karam Korejā darīts gals. Tomēr ASV uzskata par labāku apiet Indiju, atsakoties izaicināt to un vairākas citas neitralās valstis piedalīties politiskajā konferencē Korejas jautājumā. Kā redzams, imperialistiskie agresori nav atmetuši savus neprātīgos plānus — ar savas agresijas paplašināšanu pakļaut Āzijas tautas.

Grūti novērtēt par augstu arī nozīmi, kādu pašreizējā starptautiskā saspīlējuma mazināšanā gūst Vācijas jautājuma atrisināšana.

Rūpēdamās par miera saglabāšanu un stiprināšanu Eiropā un nākdama pretī vācu tautas nacionālajām interesēm, Padomju Savienība vairākkārt griezusi pie rietumvalstīm ar priekšlikumiem par Vācijas problēmas taisnīgu atrisināšanu. Padomju Valdība pārliecināta, ka Vācijas jautājumu var un vajag atrisināt miera interesēs, ievērojot vācu tautas nacionālos centienus, šai nolūkā sasaukot miera konferenci, lai izskatītu jautājumu par miera līgumu ar Vāciju. Visvācijas Pagaidu valdības sastādīšanu un Visvācijas vēlēšanu sarīkošanu un ar kara sekām saistīto Vācijas finansiālo ekonomisko saistību atvieglošanu.

Rietumvalstu attieksme pret padomju priekšlikumiem neliecina par viņu tiekšanos pēc Vācijas jautājuma taisnīgas noregulēšanas. Tā neliecina arī par šo valstu nodomu rēķināties ar vācu tautas nacionālajām interesēm, nemaz jau nerunājot par to cienišanu. Visās savās atbildēs uz Padomju Savienības priekšlikumiem tās apiet visas Vācijas problēmas svarīgās puses, kā, piemēram, jautājumu par miera līgumu, par Visvācijas valdības sastādīšanu, par Vācijas finansiālo un ekonomisko saistību atvieglošanu. Priekšplānā tās liekulīgi izvirza jautājumu par tā saucamajām Visvācijas vēlēšanām, lai gan joprojām nav saprotams, kā var runāt par Visvācijas vēlēšanām, ja Vācija sašķelta divās daļās, kā var runāt par kaut kādām vēlēšanām, ja Vācijā nav Visvācijas valdības.

Turklāt vēl diendienā piekoptā rietumvalstu politika attiecībā uz Vāciju atmāsko to īsto nodomu, kas nav vērsti uz miera nostiprināšanu Eiropā, bet gan uz Rietumvācijas pārvēršanu par jauna kara perēkli Eiropā. ASV un Anglijas valdošās aprindas atklāti piekopt Rietumvācijas remilitarizācijas politiku, tās foršē tur brunoto spēku atjaunošanu, kuriem pēc to nodomiem „āklūst par kodolu agresīvajai „Eiropas armijai”, ko tās stīķē kopā. Vācu militarisma atjaunošanas politika sevišķi atklāti kļuvusi pēdējā laikā pēc Bonnas bundestaga vēlēšanām. Rietumvācijas karotkārās militaristiskās aprindas atklāti nāk klajā ar revanšistiskiem paziņojumiem, kas vērsti pret Vācijas Demokratisko Republiku, Polijas un Čehoslovākijas Tautas Republikām, pret Padomju Savienību. Tās draud Francijai un it sevišķi Vācijas Demokratiskajai Republikai. Šo rīcību pilnīgi atbalsta ASV un Anglijas vadošie darbinieki, kas paziņo, ka gadījumā, ja Francija atteiksies ratificēt Parīzes līgumu par tā saucamās „Eiropas aizsardzības asociācijas” dibināšanu, Rietumvāciju kopā ar tās atjaunotajiem brunotajiem spēkiem iesaistīs tieši agresīvajā Ziemeļatlantijas savienībā, nerēķinoties ar Franciju.

Spīstī ievērot tautu tiekšanos pēc miera, rietumvalstu pārstāvji nereti apgalvo, ka viņi saspīlējuma mazināšanas interesēs vēlas vienoties ar Padomju Savienību attiecībā uz neatrisinātajām problēmām. Cik lielā mērā šādi apgalvojumi nesaskan ar rietumvalstu piekopto politiku, var spriest no viņu pieejas Vācijas jautājuma atrisināšanai. Vārdos rietumvalstis ir par Vācijas problēmas apspriešanu ar Padomju Savienības piedalīšanos. Turpretim īstenībā tās visiem līdzekļiem foršē Parīzes un Bonnas militaristisko līgumu ratifikāciju, kuri noformēs Rietumvācijas

iesaistīšanu agresīvajā Atlantijas savienībā. Skaidrs, ka šo līgumu ratifikācija padara neiespējamu Vācijas apvienošanu vienotā, demokratiskā un miermīlīgā valstī.

Rietumvalstis apgalvo, ka tās ir par Vācijas jautājuma apspriešanu ar Padomju Savienību; tai pašā laikā tās Londonas apspriedē pieņem separātu vienošanos par Rietumvācijas iekļaušanu agresīvajā Atlantijas sistēmā, kuras smaile vēsta pret Padomju Savienību. Vai šāda rietumvalstu nostāja jau iepriekš nepadara nevajadzīgu Vācijas problēmas izskatīšanu četru lielvalstu apspriedē? Vai tas nav rietumvalstu mēģinājums uzspiest Padomju Savienībai savu nostāju Vācijas jautājumā, bet neveiksmes gadījumā apšūdzēt Padomju Savienību, ka tā „nevēlas” miera ceļā noregulēt Vācijas problēmu, un ar to piekrāpt pasaulē sabiedrisko domu?

Vācijas jautājuma mierīgas atrisināšanas pretiniekiem vajadzētu paturēt prātā, ka miermīlīgās tautas modri vēro visas viņu intrigas, kuru mērķis ir kara gatavošana. Tautas labi redz, ka Vašingtonas ne visai prātīgie politiki ar dažu pakalpiņu angļu un franču darbinieku atbalstu spēlējas ar uguni, atjaunodami Rietumvācijā agresijas perēkli.

Vācijas saprātīgie politiki nevar neapzināties, ka ceļš, kurā viņi zemi mēģina ievilk Bonnas revanšisti, var radīt postīgas sekas visai vācu nacijai.

Politika, kas vēsta uz Rietumvācijas remilitarizāciju un tās iekļaušanu agresīvajā Atlantijas savienībā, nesaraugami saistīta ar kara bazu tikla izveidošanu vairākās Eiropas valstīs Padomju Savienības un tautas demokratiskās valstu robežu tiešā tuvumā. Nav šaubu, ka tās ir tikai dažādas puses vienai un tai pašai kara gatavošanas politikai pret demokratiskās nometnes valstīm. Bet no tā jāizdara arī attiecīgi secinājumi.

Kas patiešām vēlas starptautiskā saspīlējuma mazināšanu, tas nevar apiet jautājumu par svešās teritorijās nodibinātu kara bazu likvidēšanu. Padomju Savienība ne vienreiz vien izvirzījusi un tagad neatlaidīgi izvirza šo jautājumu rietumvalstīm. Taču tās katru reizi to apiet.

Vēl vairāk, Amerikas Savienotās Valstis pēdējā laikā pastiprinājušas spiedienu uz Norvēģiju un Dāniju jautājumā par bazu piešķiršanu šajās zemēs, noslēgušas ar Grieķiju un frankistisko Spāniju vienošanās par kara bāzēm, kā arī visiem līdzekļiem mudina to darīt Iranu un citas Tuvo un Vidējo Austrumu valstis.

Rietumvalstis ietiepīgi pretojas lēmumu pieņemšanai par atomu un ūdeņraža ieroču un citu masu iznīcināšanas ieroču veidu aizliegšanu, par lielvalstu bruņojumu samazināšanu. Turklāt atsaucas uz to, ka šos jautājumus apspriežot Apvienoto Nāciju Organizācijā. Bet ir zināms, ka tos apspriež Apvienoto Nāciju Organizācijā kopā pašas šās Organizācijas dibināšanas un neauglīgām diskusijām nav paredzams gals.

Tagad tautas netic vārdiem, ko neapstiprina darbi. Bet imperialistisko lielvalstu valdošo aprindu darbi pilnīgi atmāsko tās kā miera pretinieces, kas piekopt tautu sanaidošanas politiku jauna kara gatavošanas interesēs.

Padomju Savienība nelokāmi un konsekventi realizē miera un draudzības politiku ar visām tautām. Tam, starp citu, kalpo arī tās politika ekonomisko sakaru paplašināšanai ar ārvalstīm. Mūsu ekonomiskās attiecības ar tautas demokratiskajām valstīm attīstās un nostiprinās ar katru gadu. Tai pašā laikā Padomju Savienība šodag parakstījusi tirdzniecības vienošanās ar Franciju, Itāliju, Argentīnu, Somiju, Zviedriju un daudzām citām valstīm. Mēs uzskatām par ļoti svarīgu starptautisko ekonomisko sakaru nostiprināšanu, kam jāpalīdz mazināt starptautisko saspīlējumu. Mēs esam nodomājuši arī turpmāk visiem līdzekļiem veicināt tirdzniecības paplašināšanos starp valstīm uz savstarpēja izdevīguma pamatiem.

Proletariskā internacionālisma idejas saliedētā varenā demokratiskā un socialisma valstu nometne droši iet tālāk augšupejas ceļu visās ekonomiskās, politiskās un kultūras dzīves nozarēs, arvien plašāk un labvēlīgāk ietekmē starptautisko stāvokli progresā, miera un demokratiskās interesēs.

Spēki, kas cīnās par mieru, nemīgti pieaug, nostiprinās un ir svarīgs faktors miera stiprināšanā visā pasaulē. Raksturīgi, ka šodag notikušie vispasaules sieviešu, jaunatnes un arodbiedrību kongresi izemējas ar miljonu cilvēku dedzīgu tieksmi pēc vienotības cīņā par mieru, pret drudžaino bruņošanās un kapitalistisko monopolu uzbrukumu darbaļaužu tiesībām un brīvībām. Vienotībā ir darbaļaužu spēks, visu to cilvēku spēks, kuri patiesi vēlas nepieļaut karu un nosargāt mieru. (Vēlreiz, ilgi aplausi.)

Biedri!

Padomju iekārta, kas radās mūsu zemē pirms trīsdesmit sešiem gadiem Oktobra uzvaras rezultātā, ar katru gadu arvien vairāk ietekmē pasaules vēstures gaitu. Oktobra revolūcijas pasludinātie principi tagad kļuvuši par milzīgu spēku, kas sakļauj vareno socialisma un demokratiskās nometni, cel pašaizliedzīgai cīņai par brīvību un progresu arvien jaunus un jaunus darbaļaužu miljonus.

Atzīmējot Lielās Oktobra socialistiskās revolūcijas trīsdesmit sesto gadadienu, mēs pamatoti lepojāmies ar panākumiem, ko sasniegušas Padomju Savienības tautas.

Mums jāveic lieli uzdevumi. To atrisināšanai vajadzīga jauna spēku piepūle, gatavība un apņemšanās pārvarēt jebkuras grūtības mūsu ceļā. Bet padomju cilvēki nekad nav baidījušies grūtību. Pilnīgi pārliecināti varam teikt, ka padomju tauta mūsu slavenās Komunistiskās partijas vadībā, visu uzvarošās Marksa-Engelsa-Ļeņina-Stalina mūcības iedvesmota, nelokāmi ies uz priekšu, uz jaunām uzvarām komunisma celtniecībā. (Aplausi.)

Lai dzīvo Lielās Oktobra socialistiskās revolūcijas 36. gadadiena! (Aplausi.)

Lai dzīvo miers starp tautām! (Aplausi.)

Lai dzīvo lielā padomju tauta! (Aplausi.)

Zem Ļeņina un Stalina karoga. Komunistiskās partijas vadībā — uz priekšu, uz komunisma uzvaru! (Ilgi, vēlreiz aplausi. Zālē atskan saucieni par godu Padomju Savienības Komunistiskajai partijai, par godu tās Centralajai Komitejai un Padomju valdībai.)

OKTOBRA VADOŅI

J. Kibrika zīm.

PSR SAVIENĪBAS AIZSARDZĪBAS MINISTRA PAVĒLE

Nr. 95

1953. g. 7. novembrī

Maskavā

Biedri kareivji un matroži, seržanti un staršinas!
Biedri virsnieki, ģeneraļi un admirāļi!

Sodien padomju tauta un tās slavenie Bruņotie
Spēki svin Lielās Oktobra socialistiskās revolūcijas
36. gadadienu.

Sakļauti ap Komunistisko partiju un Valdību, Pa-
domju Savienības darbaļaudis sagaida savas visas
tautas valsts svētkus ar jauniem panākumiem cīņā
par komunistiskās celtniecības programmas realizēšanu
dzīvē. Padomju cilvēku pašizliedzīgā darba rezul-
tātā nemītīgi aug socialistiskā ekonomika, tiek pār-
sniegti piektā piecgadu plāna uzdevumi, attīstās pa-
domju zinātne un kultura.

Mūsu tauta ar lielu entuziasmu sākusī realizēt Par-
tijas un Valdības pieņemtos lēmumus lauksaimniecī-
bas tālākai un straujai attīstībai, tautas patēriņa
priekšmetu ražošanas krasas augšupejas nodrošinā-
šanai. Šo lēmumu realizēšana cels strādnieku šķiras,
kolchozu zemniecības un padomju inteligences lab-
klājību.

Aizvadīto gadu iezīmēja Padomju Savienības un
visas demokratiskās nometnes nopietni panākumi
cīņā par mieru un tautu drošību. Vienlaikus padomju
tauta, ievērojot agresijas briesmas no imperialistu
puses, pastāvīgi gādā par socialistiskās Dzimtenes
aizsardzības spēju maksimālu stiprināšanu.

Bezgalīgi uzticīgi savai tautai, Komunistiskajai
partijai un Padomju Valdībai, mūsu valsts Bruņotie

Spēki droši stāv Oktobra dižo iekarojumu sardzē un
neatļaidīgi izkopj savu kaujas māku.

Biedri kareivji un matroži, seržanti un staršinas,
virsnieki, ģeneraļi un admirāļi!

Sveicu un apsveicu jūs Lielās Oktobra socialistiskās
revolūcijas 36. gadadienā. Novēlu jums jaunus pa-
nākumus kaujas un politiskajās mēcībās, modernās
kaujas tehnikas un ieroču apgušanā, savu militāro
un politisko zināšanu paplašināšanā.

Atzīmējot visas tautas svētkus, pavēlu:

Sodien, 7. novembrī, mūsu Dzimtenes galvas-
pilsētā — Maskavā, savienoto republiku galvaspilsē-
tās, kā arī Kaļiņingradā, Līvovā, Chabarovskā, Vladi-
vostokā un pilsētās varonēs: Leningradā, Stalingradā,
Sevastopolē un Odesā — salūti ar divdesmit artilē-
rijas zālēm.

Lai dzīvo mūsu socialistiskā Dzimtene!

Lai dzīvo varonīgā padomju tauta un tās drosmīgā
Armija un Jūras Kara Flote!

Lai dzīvo Padomju Valdība!

Lai dzīvo Padomju Savienības Komunistiskā
partija!

**PSR Savienības Aizsardzības Ministrs
Padomju Savienības Maršals**

N. A. BULGAŅINS

Monta Kroma

Zem Oktobra karoga

Klāt diena šī lielā —
Mēs stājamies vienotās rindās uz ielas.

Ar Oktobra rosmi mēs pārpilni esam —
Un, sveicot viens otru, mēs saspiežam saujas.
— Tu šodien būsi mums karognesis,
Ar mieru? — man partijas sekretars taujā.

Ar roku viņš aptvēris karoga kātu,
Es redzu, cik sirsnīgas ir viņa acis.
Un pēkšņi daudz domu man sajauca prātā —
Es brīdi pat nezinu, ko viņam sacīt.

Kas esmu es? Strādnieks — tāds vienkāršs un parasts,
Gan darbā es pārsniedzu normu ik dienas,

Ar mācību grāmatām arī man sarasts —
Bet tomēr: vai karogu nest esmu cienīgs?

Vai gan visu sirdi dzīvei es dodu,
Vai esu starp pirmiem, sev līdz visus saukdams?
Tik silti, tik gaiši, kā atbildi dodams,
Kā mudinot, partijas sekretars raugās.

Es karogu ceļu — man rokās un plecos
Plūst nemiers un trauksme un list dziļi sirdī.
— Uz cīņu, uz cīņu par jauno, pret veco! —
Es dzirdu šo karoga saucienu, dzirdu!

Salc diena šī lielā —
Ar Oktobra karogiem ejam mēs ielās.

UZVARU GADI

Lielā Oktobra socialistiskā revolū-
cija... Pirms trīsdesmit sešiem gadiem
tās cīņu ugunis un dūmos dzima jauna
sabiedriska iekārta, kas par savu vēs-
turisko uzdevumu pasludināja radīt
zemes virsū taisnīgu, materiāli un kul-
turali nodrošinātu dzīvi visiem cilvē-
kiem. Tas bija asā pretrunā kapitalis-
ma principiem, kas dibinājās un pastā-
vēja uz vienu pārkumu pār otriem, uz
bagātību augšā un nabadzību apakšā,
uz cilvēku ekspluatāciju, uz veselu
tautu paverdzināšanu. «Auroras» zāl-
ves pret Ziemas pili bija izaicinājums
visai vecajai pasaulei, ko tās varenie
pirmajā brīdī uzņēma gandrīz vai ar
nīcīgu smīnu un pareģoja drīzu revolu-
cijas galu. Taču šīs cerības nepiepildī-
jās, un, ieskatoties vēsturē, redzam, ka
pakāpeniski pārvēršas Vilsonu, Kle-
manso, Loid-Džordžu sejas: tās ir dus-
mu un sašutuma pilnas. Viņi vicina
naldā sažņaugtās dūres, viņi kļūdz:
nepieļausim! Iznīcināsim! putekļos sa-
berzēsim! Viņi uzmundrina un atbalsta
ar leročiem carisko baltgvardus, rīda
preti vācu imperialistus un poļu panus,
Baltijas zemju buržuāziju un japāņu
samurajus, mēģina no muguras uzbrukt
paši — veltīgas pūles! Nav tāda spēka,
kas varētu salauzt pret apspiedējiem,
par brīvību un labāku dzīvi sacēlušās
daudzmiljonu darbaļaužu masas.

Cietis sakāvi, pasaules kapitalisms
toreiz sakostiem zobiem atvilkās izejas
pozīcijās; mūs atzina, nodibināja dip-
lomātiskas attiecības, sāka slēgt ligu-
mus. Taču tā nebija kapitulācija, pat
ne samierināšanās vai gatavība mierī-
gas sacensības ceļā pierādīt, kura no
abām sistēmām turpmāk dzīvot spēji-
gāka, uz ko ne reizi aicināja Ļeņins
un Staļins, Komunistiskā partija, Pa-
domju valdība; tā bija piespiesta at-
kāšanās, lai nepārtraukti gatavotos
jaunam karagājienam, un mēs ne uz
mirkli nedrīkstam aizmirst, ka mums
kaļmīņos stāv ienaidnieks, kas, brīžiem
rādīdams smaidīgus zobus, tur pieder-
nē paslēptu nazi, kabatā — akmeni,
ko izdevīgā brīdī izraut, lai triektu
mums krūtīs. Hitlerisko fašistu iebru-
kums — tas taču bija viņu darbs. Un
visādi pēckara pakti un bloki, bāzes
un Rietumvācijas remilitarizācija —
tas taču arī priekš tam domāts.

Pa to laiku dzīve iet uz priekšu un
arvien uzskatāmāk pierādās marksis-
ma-ļeņinisma patiesība, ka jaunais, kaut
arī sākumā būdams mazākumā, ir neuz-
varāms, jo aug un attīstās, un otrādi:
vecais, savu laiku nodzīvojušais, at-
mirst, aiziet bojā, kaut arī skaitliski
vēl būdams pārsvarā. Oktobra revolu-
cijā dzimusi Padomju valsts, par spīti
kapitalistiskās pasaules dusmām un
mēģinājumiem aizlikt tai kāju priekšā,
savos pastāvēšanas trīsdesmit sešos ga-
dos kļuvusi liela un varena; šeit valda
jauneklīgs spars, aizrautība darbā, ko
vainago arvien jauni panākumi. Kapi-
talisms turpretim arvien vairāk trūd un
izdēd; kaudamies ar savām chroniska-
jām kaitēm — krīzēm, bezdarbu, strei-
kiem, tas kasās kā kašķa apsests slim-
nieks, un nav tāda smēra, kas paglāb-
tu: tās ir ledzimtas un neārstējamas
kaites. Jāmirst!

Socialisma augsmes, mūsu dzīves ne-
mitīgās augšupejas it zīmīgs aplieci-
nātājs ir tieši šis, Oktobra revolūcijas
trīsdesmit sestais gads. Mēs dzīvojam
labi, ar katru dienu labāk, bet galve-
nais — bijām paši savas zemes, sava
likteņa saimnieki, kas droši raugās nā-
kotnē. Šā tā mums trūka, šis tas ne-
bija tik labs kā gribētos, taču mums
vispirms vajadzēja nodrošināt savu
patstāvību iepretī kapitalistiskajam ie-
lenkumam, un tā bija Komunistiskās
partijas gudrība, kas līdz šim galvenās
pūles bija veltījuši smagās industrijas
attīstībai. Sogad ar gandarījumu
un prieku uzskatām, ka līdztekus
šim uzdevumam ar pilnu jaudu
varam izvērst tautas patēriņa pre-
ču un pārtikas produktu ražošanu
tādā daudzumā un kvalitātē, kas
apmierinātu socialisma zemes iedzīvo-
tāju arvien pieaugošās prasības. Zīmīgi
šai sakarībā «Pravdā» rakstīja N. Gri-
bačovs: šī fakta patiesi vēsturisko no-
zīmi var novērtēt tikai mūsu vēstures

gaismā. Mums no neskaitāmām pusēm
uzmācās kontrrevolūcija, mūs žņaudza
intervencija, un bloka, sabrukums,
bads, tīfs, mēs cēlām pirmās lielās
rūpnīcas tikai ar lāpstu un kapļu palī-
dzību, dzīvojām salā teltīs un caurās
barakās. Tad mēs priecājāmies par rup-
jas maizes rīcieni — ka tik būtu lie-
lāks. Tagad citi laiki, citas prasības.
Tagad valdības lēmumā, starp citu, pa-
redzēts ražot putekļus un ūdeni necaur-
laidošus pulksteņus, bez kā, patiesību
sakot, varētu arī iztikt, bet kas lieliski
apliecina, kāda uzplaukuma pakāpi nu
esam sasnieguši, kad valdība sāk rūpē-
ties ne tikai par katru padomju cilvēka
estētiskās gaumes, bet pat par šīs gau-
mes dažādo nianšu apmierināšanu...

Dzīve iet uz priekšu, jaunais gūst
uzvaru pēc uzvaras, mūsu zeme vairs
nav vientuļa sala kapitalisma okeanā,
pēdējā gadu desmitā virkne citu tautu
ieslēgušās socialisma cēlāju terindā,
mēs savās mājās esam sākuši pāreju
uz nākošo pakāpi — uz komunismu.
Vēršas plašumā tautu atbrīvošanās cen-
tieni kolonijālās un atkarīgās zemes,
aug augumā neapmierinātība ar pastā-
vošo kārtību pašās kapitalistiskajās
metropolēs. Kapitalistisko valstu val-
došajās aprindās tas rada aklu naidu uz
visu gaišo un labo, ko pārstāv sociali-
ma un demokrātijas nometne un kas
rod dziļu atbalsi visas pasaules godīgo
ļaužu sirdīs. Kā Gorkija tēlotais Neti-
kums, kas bija tik zemisks un tik ļoti
piesūcies ar visādu neķītrību indi, ka
mušas, iekodušas tam, tūlīt nobei-
dzās, — tā kapitalisms tagad lemlieso
sevi visus cilvēces jaunumus. Par ideā-
lu pasludināts «amerikaniskais dzīves
veids» ar tā līdza tiesām un gangste-
riem, grāmatu sārtiem un raganu me-
dībām, ar rupju lejaukšanos citu valstu
iekšējās lietās, ar diversijām un špio-
nažu, ar jauna kara kurināšanu. Visa
tā nolūki acīm redzami: sakaut vācu
fašistiskā «pārcilvēka» vietā tiek au-
dzināts jauns — amerikaniskais, arī
fašistiskais slepkava, kam nav nekā
svēta, kas gatavs pildīt visasiņainākos
pasūtījumus.

Taču arī tās ir veltīgas pūles. Var
arestēt simtiem komunistu, bet pasauli
nevar pārvērst par amerikāņu koncen-
trācijas nometni, var izskolot veselu
rieku rāvēju armiju, bet nevar atņemt
saprātu cilvēcei. Un cilvēce arvien
skaidrāk apzinās, no kuras puses tai
draud nelaime, kā ziepju burbuļi izjūk
apmeļojumi par Padomju Savienības
un tautas demokrātijas zemju agresī-
vitatī. Mums savs pārkums nav jāap-
liecina ar leročiem rokās, to aplieci-
nājusī visa socialistiskās iekārtas
pastāvēšanas trīsdesmit sešu gadu vēs-
ture; no traktoriem uz tankiem pārsēža-
mies tikai tad, ja mūs atzīek. Vien-
kāršie, labas gribas cilvēki to labi zi-
na un, apliecinādami savas simpatijas
miera, demokrātijas un socialisma no-
metnei, arvien ciešāk saliedē rindās
pret volstritīšu noziedzīgajiem centie-
niem; pamiers Korejā ir šo pašatlie-
dzīgo cīņāju liela uzvara, Padomju
Savienības miera politikas, tautu brālī-
bas un sadarbības politikas uzvara.

Jau toreiz, kad komunisms vēl tikai
kā rēgs kļīda pa Eiropu, tas satrauca
privatpateicības pasaules pārstāvjus
prātus; trīsdesmit sešos gados kopš Ok-
tobra revolūcijas tas kļuvis par varenu
reālu spēku, kas noteikt un negrozā-
mi iet preti savam mērķim: vispārējā
labklājībai un mieram. Oktobra revolu-
cijas izvirzīja mūs šī vēsturiskā gā-
jiena priekšgalā, un mēs esam godam
pildījuši savu mērķi. Tas nenozīmē,
ka viss jau ir sasniegts un pienācis
laiks atpūsties. Izvirzās arvien jauni
uzdevumi, kas pildāmi partijas un pa-
domju, rūpniecības un lauksaimniecības,
zinātnes un mākslas darbiniekiem, visai
padomju tautai, rodas arvien jaunas va-
dzības. Un labi apzināties, ka mēs
dzīvojam zemē, kur Komunistiskā par-
tija un valdība par savu galveno uz-
devumu uzskata šo vajadzību maksī-
malu apmierināšanu.

Un citādi nemaz nevar būt. Tieši
tāpēc taču arī tika izcīnīta Lielā
Oktobra socialistiskā revolūcija.

— 000 —

Jauni skaņdarbi

Pēdējā laikā Padomju Latvijas kom-
ponisti radījuši virkni jaunu skaņdar-
bu.

Komponists A. Skulte drīzumā pa-
beigs savu «Miera simfoniju», J. Iva-
novs — 7. simfoniju, M. Goldins kom-
ponējis kantāti «Pasaulei — mieru!»
ar A. Krūķja tekstu. Prof. Jēk. Mediņš
pabeidzis stīgu kvartetu un svitu altam.
Juris Glagoļevs uzrakstījis divas jaunas
dziesmas.

Tuvākajā laikā Latvijas Padomju
komponistu savienībā noklausīsies
A. Zilinskā un E. Zālītes muzikālo
komediju «Zilo ezeru zeme». Mārge-
ris Zariņš beidz komponēt operas «Uz
jauno krastu» pirmo cēlīnu. Libreta
autors ir Fr. Rokpelnis.

Pašreiz lielākā daļa mūsu kompo-
nistu rada jaunās dziesmas konkursam
par labāko jaunatnes dziesmu.

„Kur visi kuģi satiksies“

Anatola Imermaņa stāsts dzejā

J. SUDRABKALNS

Anatola Imermaņa stāstu dzejā ievada Majakovska rindas par padomju cilvēka personīgo laimi, kas pauž visas sabiedrības, valsts varenības augsmi. Autors uzsveris, ka poēmas centrā izvirzīts jūrnīka Viļa Krūma milas stāsts. Tā tas arī ir, bet Viļa Krūma sirds lētas leaugušas visa kuģa dzīvē, un dzejnieks, visus personīgos sarežģījumus atšķetinājis, parāda, cik cieši saistās katra apziņa padomju cilvēka personīgā dzīvē ar sabiedrības gaitām. Simti miljoni dodas uz komunismu, un šī vienotā, neapstājamā virzība uz vienu mērķi un pacilitāts nākotnes skatījumus liek ar nopietnību raudzīties uz varoņa sīkajām bēdām. Konfliktus ir nēcīgs (ko atzīst arī pats autors 106. lappusē). Kāds viltus draugs, kam «vienīgs mērķis brūnīnī pakal skaidrīt», kā saka Nataša, samelš Krūmam par viņa mīlotās vīglprātīgo raksturu, un drama gatava. Bet ne jau tā ir galvenā tema un vieta. Prieku sagādā atsaucība, ar kādu kuģa laudis, Krūma biedri, vēro viņa klēms un palīdz tās pārvarēt. Padomju cilvēks arī savas personīgajās likstās nav viens, pamests un atstāts, par viņu rūpējas kolektīvs, viņu uzklauša un viņam palīdz partija. Var allaž gadīties arī sausi, sastinguši, vienaldzīgi laudis, kam citu laime ir tikša skapa, bet viņu nekur nav tāds mežs, kam nevar izspraukties cauri, lai piekļautu pie istām padomju sirdīm. So patiesīgi un cildeno domu Anatols Imermanis lēcis sava darba pamatā, dziļi savilgdoms lasītāju. Vienkāršs cilvēks Viļs Krūms atrod kopīgo ceļu uz dzīvi, uz nākotni. Viņš ir cilvēks ar vajībām un trūkumiem, ar dedzīgu sirdi, un padomju iekārta, biedri, komunisma mācība dara viņa acis redzīgas un prātu modru. Viņa kuģis valkā deklarativu, vispārīnāto «Brīves» vārdu, bet dzejniekam tas palīdz parādīt gluži konkrēti, ar faktiem un tēlēm, kā cinās pret apspiedējiem un izsūcējiem darbaudis kapitalistiskajās valstīs, kā pasaule alkst miera, ar kādu prieku un draudzību laudis visās ostās sveicina padomju kuģi. Ne meli, ne draudi, ne spaldi nepalīdz amerikāņu imperialistiem un viņu sulaiņiem noslēgt ar dzelzs priekškaru pasaules tautas no padomju laudim, kopā ar viņiem tās cinās par mieru. To visu sajūtam Imermaņa poēmā.

Krūmu leraugām savā priekšā kā dzīvu, mazāk, bet arī pietiekami uz zinām par Natašu. Bēdu pilns, Viļs raksta vēstulē savai mīļai, ka, arī viņu zaudējis, būs vēl bagāts.

Jo man ir jūra, mērķis, darbs
Un katrā ostā draugu saime.

viņš cinās pret savām skumjām. Havrā viņš atstājis franču meiteni pret nekanīgiem jēkļiem, un, lai arī cietusi jūrnīka disciplīna, lasītāju simpatijas ir Krūma pusē. Mēs ticam viņa zvērestam nesaudzīgi cīnīties pret kapitalistiskās pasaules netaisnību, mēs piecījamies, ka Nataša viņam atbraukusi preti uz Rīgu, un ar smaidu pārdzīvojam vētrālo un liksmo satikšanos Milgrāvi. Patiešām —

Lai kādā reisā «Brīves»

atizies.

Lai kādas vētras dzīve

Vilim lems,

So lielo mīlu viņš kā ceļa maizi
Uz nākamības krastu līdzī pems.

Isi zīmēti, bet arī paliek atmiņā pārējās poēmas tēl: kapteinis Karpatjans, palīgs politdarbā Gromovs, motorists Rusalkins, mehanīķis Danga, pavārs Šura. Dažādu tautu laudis apvieno vienas domas un jūtas — uzticība Padomju Dzimtenei, cīņa par mieru un komunismu. Gromovs ar savu vēstuli atsauc Natašu uz Rīgu, un kapteinis no komandētiņa vēro izlīgšanas laimi. Tikai reģistrēti dzejnieka kuģa gaitā Boičenko un Osis, kurpretim daudz aktīvāka loma piešķirta runcim Kra-

mam, ar kuru sastopamies vairākas reizes. Vai šis personažs būtu pilnīgi nepieciešams, var strīdēties, bet viņa klātbūtne pavairo sajūtu, ka uz kuģa okeana vilņos valda mājīgums, rada labstirdīgu humora sajūtu. Kuģa kolektīvu redzam saslejamies visā augumā vētras ainā, tāpat dedzīgajā trauksmē par jaunām, lielākām saistībām. Jā, tie ir isti padomju laudis, kas dziļi mīlē savu Dzimteni.

Lasītājs aizver grāmatu ar pacilitājiem noslēguma vārdiem sirdi — Padomju valsts kā varens kuģis dodas uz priekšu.

Un tā bez atelpas, bez mītas ies
Uz vispasaules komunisma tāli,
Kur viņu zemju kuģi satiksies.

Istam, krietnam dzejniekam saturs cieši saaug ar formu. Cildenā tema, padomju lauju dīzene mērķi atrod Imermaņa poēmā pievilcīgu, jauku izteiksmi, formu veidojusi meistara roka. Dzeja ir dzīva un krāsaina, tēlojums realistisks. Jūra un jūrnīki ir viņa pasaule, par to viņš runā ar patiesu leģendmu un sapratni, ar pārliecinošu dzejas spēku, sastapdamies šai žanrā ar prozaiķiem Viļi Lāci un Jāni Granu. Dziļi alžrāva Imermaņa «Pilsētā pie jūras» daudzas lappuses. Pārņem savā varā lasītāju jau pats jaunās poēmas iesākums ar naksnīgās jūras tēlojumu. Izjūtam, cik mazs un vientuļš lielais kuģis vilņu klajumā un cik spēcīga lauju griba, kas vada kuģi. Gleznaina, muzikāla aina leveda poēmu, tūlī redzam, cik bagātīgi poētikas līdzekļi dzejnieka rīcībā. Spēcīgas gleznas, labas atskāpas, aliterācijas, laba ritma izjūta uzticīgi kalpo Imermaņa nodomiem. Vējš, kura vārds desmitās valodās sākas ar «v» skaņu, iesākas rindā

Vējš vanda atvaraino tūdens klēpi,
vilpi šnāc —
Tie draudot sasiejas un pēkšņi

šķīst.

Un saplīst beilā putojošā rakstā.
Dzird ūdeni pret augstiem
bortiem šlakstam...

Bangainajai nakts jūrai preti parādās mierīgā matrožu mītne, kurā spuldes apspīd gulelājus, atšķīrtu grāmatu, šacha figuras un «ģitaru, kas reizēm klusi džinkst». Kuģis droši dodas uz priekšu, sardzes vīri nomodā.

Jūru vētrā iespaidīgi apdzejojis Plūdons («Divas pasaules», «Uz saulaino tāli»), bet padomju dzejnieks to uztver jau gluži citādi, jo aiz vēja un vilņiem, aiz nakts tumsas viņam spīd padomju saule, viņu vada drošs, saulains optimisms. Jūras aprakstos vecajā literatūrā, krievu un ciltāutu, ir daudz spožu lappušu dzejā un prozā. Tapat jau simts gadu pagājis, kopš parādījās Gončarova «Fregate Palada» par pasaules apceļojumu ar buru kuģi. Skēlāmi mīrīgais un vēsais «Oblomova» autors ar lielu meistarību un realismu apraksta vētru Atlantijas okeanā. Viņš nepavisam negrib romantiski sajūsmnāties par satrakoto stichiju un apzīmē visu ainu vienkārsi par «bezobrazje», nekārtību, neēdžību, bet arī tagad lasītāju pārliecina viņa tēlošanas augstā prasme un neapšaubāmā jūras un kuģa pazīšana. Tādu iespaidu rada arī Imermaņa jūras un kuģa apraksti. Kā jau dzejā, tie svarīgi nozīmē muzikāli, poetiskai apdarei, un tai dzejnieks piegriezīs lielu uzmanību. Lidzens, svaigs plūdums kontrastējas ar špānciem, ar skanīgo «r». Pēdu skaits rindās mainās allaž, kā prasa dinamika. Trīspēdu trochaji, kas leveda trešo nodāju, rada labu atelpu pēc iepriekšējām dramatiskskām vārsām. Ritmiski attaisnojas arī Majakovska kāpnēs Havras miera demonstrācijas attēlojumā. Atskāpām un asonansēm Imermanis nekad nav bijis skopulis (pavārs un savā, skrotis un notīrpt, aizsmok un gaismo). Ar da-

žām rindām viņš uzglezno Havras krodzīnīku un viņa burvību («Glāzēs lelist sidra saules stari»), mierīgo jūru un kuģi («Viss klājs pēc pernicas un krāsas ož» un «Tup mastā kalja, plešķiebusi galvu. Un noskatās, kā vīri kuģi poš»). Mazliet romantikas, mazliet sentimenta, mīlīgs humors un pretī asa satīra par kapitalistiskajiem Rietumiem — tādas ir Imermaņa poētikas sastāvdaļas. Imermanis prot radīt vajadzīgo noskaņojumu, viņa varoņu jūtas nav banālas, uz viņu mīlu met galšu atblāzmu «Nēvas krastā izcīnītās kaujas». Un tālāk —

Ir mīla augsta bāka,
Kas cītiem savu gaismu nes.
Kur beidzas es —
Tur mīla sākas.

Viss sākās Ļeņingradā, viss beidzās Liverpulā... ar šo pretnostādījumu labi savilkts kopā viss sarūgtinātā mīlētāja pārdomu kompleks, — cik tur bija jauki, nu visam beigās. Gluži kā Majakovskis Imermanis pārkārto vecus izteicienus, un tā rodas «parauj Cerčils!» Vienā rindā izteikta skaidra doma:

Ja klūme cilvēkā, tad nelīdz
motors.

Asi, spēcīgi raisās kapitalistiskās Francijas ainas, nemierīgā Havrā izaug spīts, kas vērsās pārliecībā:

Celsies franču Spartaks.

Patiesīgi dzejnieks attēlojis franču tautas miera ilgas, pareizi izteicis dziļo mīlu un uzticību, ko tā veltī Padomju Savienībai. Ko meklē amerikāņu imperialisti Francijā?

Sie «nāves bodnieki»
jūtas Francijā kā krogā,
Kur var tukšot visas pudeles.

bet tām dibenā krājas rūgtas mieles, franču darbaudis neverģos amerikāņu bankieriem. Vecais Kristofs, ko Imermanis tik sirsnīgi attēlojis, saka Viļim:

Tavas mokas reizē — manas

Mani prieki — tavi prieki ir.

Mūsu cieši savienotās rokas

neizšķīrt!

Ir arī neveiksmes. Miegam grūti būt reibinošām kā rumam, tāpat kā bezmiegam grūti sakurt katrā nervu šūnā stindzinošu liesmu (37. lpp.). Neiedomājams ir vētrāno vilņu balets, jo baleta kustības saista visstingrākā, precīzākā likumā un harmonijā. Turpat blakus šim baletam (47. lpp.) runā par vētras bumbvedēju rēku. Nav vietā 48. lpp. «trie krām», tāpat vilņa «trakte kerkē» 52. lpp. Pārāk daudz rindu veltīts runcim 98. lpp. Bezgaumīgs skūpstu tracis 102. lpp. Skaistajās noslēguma vārsnās traucē rinda 108. lpp., kur Krūma bērniņa «garo». Imermanim dažas gleznas un vietas atkārtotas, ar sevišķu mīlestību viņš runā, piemēram, par šacha figurām un viņu glāzē, bet šis vietas izskan ļoti jauki, un pie tām lasītājs pakavējas ar prieku.

Kad pārlūkojam klasisko pagātni un domājam, no kā varētu mācīties poēmas žanrā, visiem mums prātā Puškina «Jevgeņijs Oņegins», kad runājam par padomju dzeju, tikpat neapšaubāmi izvirzās Tvardovska poēmas. Patiesīgs, realisms, satura un formas saukšējums, liela meistarība un dziļa leģendma, tāli ejoši vispārīnājumi, visciešākie sakari ar tautu paceļ augstu kā klasiķi, tā mūsdienu padomju dzejnieku. Anatols Imermanis rūpīgi studējis klasiskus un padomju dzejniekus. Viņa jaunajā poēmā visi raksturi nav zīmēti pietiekami spēcīgi, bet viscaur sprīgi, daudzās vietās ar lielu spēku izjūtam dzejnieka sakarus ar laikmetu, ar padomju dzīvi.

Anatola Imermaņa poēma novērtējama par lielu paša dzejnieka un visas mūsu dzejas sasniegumu.

Mārdza Kempe

Kādai, kas mīl

Viņš, tevī uzrunādams, saka: mīļā!
Sis vārds ir dziļš. Bet ieklausies vēl
dziļāk,
Vai dzirdi viņa sirdi tavai sakām:
— Mans draugs un biedri! — kad jūsi
ejat blakām?

Vai teiktu viņš:
— Ne tikai jaunību un prieku

Es tevī mīlu. Arī tavu matu sniegu
Un grumbu vijumu uz tava vaiga
Es mīlēšu ar pateicību maigu,
Un tavu skatu mūsu bērnu acīs.

Varbūt viņš to tik skaisti nepasacīs,
Bet klusēdami sajūtiesiet abi,
Ka tāda jūsu mīla. Tad būs labi.

Mīlestībai

Es nelieģšos. Sirds ļoti sāpējusi
Man tevis dēļ. Tik noskumusi biju.
Kad slepus aizgāji uz citu pusi,
Es mīļā acis melus ieraudzīju.
Bet sev ar rokām acis neaizsedzu,
Un skatījos, lai patiesību redzu:

Ko salmu liesma — viena mirkļa
guvums —
Var atņemt dzīstot, svārstīga un
sīka?
Tu esi mūža gaisma, nebeidzamais
tuvums.

Arvīds Skalbe

Izmēģinājumu lauciņš

Klāt laiks, kad saule skopāk starus
dala...
Aiz lemešiem melns vagu vilnis šlāc,
Vēl tīrumā, kā jūras vidū sala,
Sīks lauciņš lāsmo, rudens bronzas
klāts.

Stāv malā agronome — kaut ko raksta,
Tai apkārt pulciņš lauju tēzē, spriež:
Gandrīz vai pūru no ikkatra laksta
Ar tēraudķetrām racējs laukā svež.

Uz delnas kartupelī celdams vējā,
Mazdruscīņ nokaunējies piebilst kāds:
— Nudien, es pavisarī neticēju,
Ko izdot var šis pieticīgais stāds;

Nu četrām pusēm rušināts un lolots,
Kā siltā līgzdā sacerēja tas, —
Nāc, agronome, mūs šim darbam skolo,
Ir lielam jāklāst tam, kas ir vēl
mazs! —

Un zinām mēs — šie vārdi nebūs veltīti:
Kad nākamgad šurp atnāksi tu, draugs,
Te violetas bangas iesāks vēlties —
Kā cerīni līdz debess malai augs!

Bet ziemelis kad pāri pūtīs salti,
Kad rūtīs klusas pārsū dūjas gums,
Uz galda kūpēs kartupeļi balti,
Un pirmo soli atgādinās mums...

Agrotehniskas filmas

Latvijas republikāniskā kinofilmu iznomāšanas kantora rīcībā ir vairāk nekā 100 īsfilmu par lauksaimniecības jautājumiem. Daudzas no šīm filmām, kā, piemēram, «Lopkopības fermu mehanizācija», «Augu pasaules daudzveidība», «Katram pēc viņa darba», «Kolchozu putnu fermas», «Zaļais konveljers» dublētas latviešu valodā. Republikas laukos demonstrē filmas par brālīgo republiku lauksaimniecības darbinieku pieredzi, kā «Ievērojamā cūkkopēja Ļusova», «Ļetavas biešu audzētāji», gan arī par dažādu lauk-

saimniecības nozaru darba metodēm: «Teļu audzēšana», «Vītiējie mēslu jumli», «Padomju graudkopība», «Lauksaimniecības mašīnu glabāšana un lietošana» u. c.

Plašu popularitāti laukos iemantojis kinožurnāls «Lauksaimniecības jaunumi». Kinožurnālu republikā saņem piecpadsmit kopijas, un tas dod iespēju atrak apkalpot visus rajonus.

Rīgas mākslas un kronikālo filmu studija pabeigusi kinožurnāla «Lauksaimniecības jaunumi» 4., 5. un 6. numura dublāžu latviešu valodā.

Latviešu lugas citu padomju republiku teatros

Pagājis tikai nedaudz gadu, kopš Maskavas Dramas teātris iestudēja krievu valodā «Pūt, vējiņ!» Ar to Raiņa poētiskā luga sāka tālās ceļus pa daudzu padomju teatru skatuve. «Pūt, vējiņ!» popularitāte pašlaik patiešām ir ļoti liela. Pēc PSRS Kultūras ministrijas Galvenās mākslas lietu pārvaldes ziņām, tikai šā gada pirmajā pusē, «Pūt, vējiņ!» izrādīja trīsdesmit deviņas mūsu zemes pilsētās (neieskaitot Latviju). Starp tām tādi lieli centri kā Sverdlovska, Gorkija, Jaroslava, Novosibirska, Krasnodara, Simferopole, Čkalova, Magnitogorska un citas — pavisam 22 Krievijas Federācijas pilsētas.

Ukrainu valodā Raiņa dramu kā pirmās uzveda Zapkovockas vārdā nosauktais Ļvovas teātris. Sekojot tā lerosmei, tikai šajā gadā vien «Pūt, vējiņ!» uzveda astoņi republikas teātri, tai skaitā Poltavas, Čersonas, Zaporožjes, Zitomiras u. c.

Lietuvā «Pūt, vējiņ!» iestudēja divos teatros (krievu valodā). Ar lieliem panākumiem Raiņa darbu izrāda daudzās KPFSR autonomajās republikās — Tatarijā, Burjatu-Mongolijā, Čuvašijā, Udmurtijā, Ziemeļosetijā... Pavisam pirmajā pusgadā Padomju Savienībā notika 530 «Pūt, vējiņ!» izrādes, kuras noskatījās apmēram 220 tūkstoši cilvēku.

Otrs populārs latviešu literatūras darbs uz padomju teatru skatuves ir Viļa Lāča romāna «Zvejnieka dēls» dramatizējums. 1953. gadā to noskatījās Maskavas, Ļeņingradas, Vladimīras, Vologdas un citu KPFSR pilsētu skatītāji. Luga tuļkoka ukraiņu, igauņu, lietuviešu valodā. Ukrainā to uzved trīs teātri, tajā skaitā Kijevas ceļojošais teātris. Igaunijā «Zvejnieka dēls» iestudējis galvaspilsētas Kingisepa vārdā nosauktais teātris, Lietuvā — Klaipēdas teātris. Bakū un Kišinevā to uzved republikas krievu teātri. Luga «Zvejnieka dēls» aizsniegusi visattālākās Padomju Savienības stūrīšus. To iestudējuši Blagoveščenskā un Agņinskas teātri — abas šīs pilsētas atrodas Tālajos Austrumos. Sevišķus panākumus dramatizējums gūst Ļeņingradā, kur pirmajā pusgadā tas izrādīts 72 reizes, Baku — 38,

Tallinā — 37 reizes. Pavisam pirmajā pusgadā brālīgajās republikās notikušas 380 «Zvejnieka dēla» izrādes, kuras noskatījās vairāk nekā 150 tūkstoši skatītāju.

Elīnas Zālītes komediju «Vārds slevietēm» 1953. gada pirmajā pusē izrādīja trīs Ukrainas teātri — Sumu, Dubnas un Kolomnas pilsētās. Pavisam pusgada laikā to izrādīja ap piecdesmit reizi.

Netālu no Maskavas atrodas Kimru pilsēta, kas no seniem laikiem ir apavu rūpniecības centrs. Šās pilsētas teātris — pagaldām vienīgais ārpus mūsu republikas — iestudējis Blaumaņa dramu «Uguni». Teātris uzveda arī «Pūt, vējiņ!». Sajā samērā nelielajā pilsētā luga ar lieliem panākumiem pusgada laikā izrādīta 32 reizes, to noskatījās 11.300 cilvēku.

Kuzņeckas ogļu baseina galvaspilsētas Kemerovo teātris šogad izrādījis «Pūt, vējiņ!» un «Zvejnieka dēlu», kas pusgada laikā piedzīvoja divdesmit izrādes.

Centrālais Transporta teātris savā laikā inscenēja V. Lāča romāna «Vētra» dramatizējumu, kas līdz pat šim laikam saglabājis teātra repertuārā, bet šogad teātris kā pirmais mūsu zemē uzvedis tā paša autora romāna «Uz jauno krastu» dramatizējumu. Maskavas Dramas un komedijas teātris, kas pirms dažiem gadiem maskaviešiem parādīja Elīnas Zālītes «Vārdu slevietēm», šogad ar panākumiem uzved «Zvejnieka dēlu».

Pavisam pirmajā pusgadā uz padomju teatru skatuve, ieskaitot Latviju, uzvešas 14 latviešu autoru lugas, no kurām sešas aiz mūsu republikas robežām. Latviešu autoru lugas iestudējis sešas brālīgās republikās — KPFSR, Ukrainā, Lietuvā, Igaunijā, Moldāvijā un Azerbaidžānā. Sešdesmit pilsētas, vairāk nekā tūkstoš izrādes, pusmiljona skatītāju — tāds ir kopsavilkums par latviešu lugu izrādēm uz padomju skatuves 1953. gada pirmajā pusē. Šie skaitļi vien jau uzskatāmi liecina par latviešu tautas kultūras uzloakumu, par to, ka latviešu tauta lielajā padomju tautu saimē radusi savu lielo Dzimteni

Lekcijas par mākslu Liepājā

Latvijas PSR Politisko zināšanu un zinātnu popularizēšanas biedrības Liepājas pilsētas nodaļas Literatūras un mākslas sekcija rīko divus lekciju ciklus: ik pa sešām lekcijām katrā ciklā. Pirmais cikls veltīts marksistiski-ļeņiniskās estētikas galvenajām problēmām un domāts pilsētas mākslas darbiniekiem, kas beiguši marksisma-ļeņinisma vakara universitātē un turpinā savu politisko izglītību, patēvīgi studējot marksismu-ļeņinismu. Marksistiski-ļeņiniskās estētikas ciklu vada muzikas vēsturniece Biruta Bergmane. Jau notikusi pirmā lekcija par temu

«Marksisma-ļeņinisma klasiķi par mākslu», ko auditorija noklausījās ar lielu uzmanību un interesi. Turpmāko lekciju tematika šāda: «Beļinska, Herceņa, Černiševska un Dobroļubova estētiskie uzskati», «Ļeņiniskā atspulgu teorija mākslā», «Komunistiskais partietiskums un idejiskums — padomju mākslas pamats», «Socialistiskais realisms — padomju mākslas radošā metode» un «Mākslinieciskais tēls kā objektīvās īstenības atspulga mākslinieciskā forma».

Otrs cikls veltīts muzikas propagandai plašākās klausītāju masās. Lie-

pājnīki temīlojuši Liepājas muzikas vidusskolas lektorijā rīkotos lekcijas-koncertus. Arī šai sezonā paredzēts lekciju-koncertu cikls, kuru ievadīja tema «Padomju dziesma cīņā par mieru». Sekos lekcijas-koncerti par šādām tēmām: «P. I. Čaikovskis», «Padomju Armenijas muzika», «Fr. List», «Emīlis Meingailis», «Staļina premijas laureāts Dm. Kabalevskis». Muzikālas ilustrācijas sniegs muzikas vidusskolas pedagogi un labākie audzēkņi.

K. Blumentals

JEVĢENIJS RATNERS

STRĀDNIEKS — STUDENTS

Jevgeņijs ir vienkāršs strādnieks, Tatjana — inženiere.

Atrast kaut kādu analogiju starp viņiem un Puškina slavenā romana varoņiem mēs pat nemēģināsim. Tiesa, strādnieku jaunatnes skolā, kur viņi mācījās un kur no savstarpējām simpātijām vēlāk izauga mīla, daži zobgali laiku pa laikam viņiem adresēja Puškina vārsmas par Tatjanas un Oņegina jūtām. Un kopā ar visiem par to smējās arī Tatjana un Jevgeņijs.

Jā, tai laikā viņš atkal bija iemācīties smieties. Jūs jautāsit: kāpēc iemācīties? Jaunībai taču piederas smieklis. Bet Jevgeņija jaunība nebija parasta, un viņam deviņpadsmit gadu vecumā patiešām nācās no jauna mācīties smieties. Kad Jevgeņijs vēl bija pusaudzis, hitlerieši viņu aizdzina verdzībā. Viņš kļuva par muižnieka īpašumu, salmiņieks varēja darīt ar viņu, ko vien gribēja: piekaut līdz nesamaņai, nokalpināt līdz pilnīgam nespēkam... Jevgeņijam nebija tiesību pašam kaut ko vēlēties, patstāvīgi rīkoties, viņam nācās atzīmēt, ka kaut kur pastāv grāmatas, atpūta, jautrība. Vienīgais prieks bija kaut vai sapni atgriezties agrākajā dzīvē: savā Rževas skolā, atcerēties pasākino braucienus uz «Arteku», cipresēm apaugušo, gleznaino Krimas piekrasti, jūras viļņu kluso čalu. Taču daudz biežāk naktīs viņu mocīja baigi murgi, un viņš parasti pamodās ar asarām acīs.

Toties, kad pēc kara Jevgeņijs atgriezās Dzmitrenē, nebija cilvēka, kas vairāk par viņu alkātu dzīves. Viņš sāka strādāt Rževas sviesta fabrikā, iestājās komjaunatnē, aizrautīgi pildīja sabiedriskos uzdevumus, apmeklēja teātri, kino, deva vakarus klubā, — viņš it kā centās atgūt to, kas viņam bija nolaupts nebrīves gados.

Tie bija brāzmaini mēneši, un Jevgeņijs ar ātrāk nepazītu spēku sajuta, ka viņš ir cilvēks, brīvais padomju cilvēks, kuram padomju dzīve atdod visas sava darba un atpūtas prieka bagātības.

Tā pagāja gads. Bet, kad arvien tuvāka nāca jauns rudens, Jevgeņiju sāka krīstēt kaut kāds neapmierinātības jārps: viņš taču vēl nebija pabeidzis vidusskolu. Ik dienas nācās sadurties ar izglītības, zināšanu trūkumu. Viņš juta, ka stipri atpalicis no sava vecuma biedriem. Bet lielākā daļa no tiem arī tagad turpinā mācīties. Tātad nākotnē viņš atpaliks vēl vairāk. Nē, retāk jāiet uz klubu, pietiks, ja kino apmeklēs reizi nedēļā, teātri pāris reizes mēnesī. Pārējie vakari jāvēlvi mācībām.

Jevgeņijs iestājās strādnieku jaunatnes skolā. Nav vārdam vietas — bieži vien viņš jutās ļoti noguris: pie

mācībām nācās nosēdēt līdz pusnaktij un vēl ilgāk. Toties, aizvēris grāmatu, viņš ar lepmumu apzinājās, ka šodien viņa smadzenēs stipri jo stipri iegūlās jaunas zināšanas. Viņš ne tikai vienkārši atrisināja fizikas uzdevumu, bet it kā atrada atslēgu uz svarīgu fizikas likumu: psiholoģijas studijas palīdzēs viņam dziļāk izprast citu cilvēku rīcību, noteiktākt vadīt pašam savu gribu un domas; tas, ko viņš uzzināja par Beļinski, iekveidnāja vēlēšanos nopietni iedziļināties literatūrā. Pats lielākais prieks tagad viņam bija izzinās jaunā atklāsmes prieks.

Bet ir vēl kāds prieks, bez kura jaunākā dzīve nevar būt pilnīga. Seit, strādnieku jaunatnes skolā, viņš iepazīnās ar Tatjanu, un viņi iemīlēja viens otru.

Tatjana manāmi pietvika, kad biedrenes par viņu draudzīgi zobojās, un stāstīja viņām, cik Jevgeņijs ir labs, ko viņš savā neilgajā mūžā jau pārcietis, cik stiprs ir viņa gribas spēks un cik viņš jūtīgs, maigs...

Reizē pabeidza desmito klasi. Abu sirdis pilnas cerību un sapņu. Viņi būs kopā. Tas jau nolemts. Nolemts stingri un negrozāmi. Bet, lai varētu būt kopā visu mūžu, pašlaik uz dažiem gadiem

jāskiras. Tatjana brauks uz Leningradu studēt ķīmijas un farmācijas institūtā; Jevgeņijam jāiet karadienestā. Pēc kāda laika viņš rakstīja Tatjanai:

— Arī armija ir lieliska dzīves un zināšanu universitāte. Pēc karadienesta man būs daudz vieglāk mācīties institūtā.

Dienesta laiku Jevgeņijs pavadīja Rīgā. Pēc demobilizācijas viņš nolēma palikt Padomju Latvijas galvaspilsētā, sāka strādāt Rīgas Vagonu rūpnīcā. Tagad varēja sākt domāt par ģimenes dibināšanu. Tatjana šai laikā beidza institūtu un saņēma inženiera diplomu. Jevgeņijs aizbrauca pēc viņas uz Leningradu un kopā ar jauno sievu atgriezās Rīgā.

Jevgeņijs bija vienkāršs strādnieks vagonu montāžas ceha eksperimentālajā stacijā, Tatjana — inženiere, farmācijas ceha maģpas priekšiece.

Kādreiz agrāk, vecos laikos, tādu laulību sauktu par nevienlīdzīgu. Kādās gan, teiktu, kopīgas intereses var būt cilvēkiem ar dažādu izglītības līmeni? Un vai tad viņi priekšēti pieļaut, ka sieva iepam «augstāku» stāvokli, nopelna vairāk nekā «ģimenes galva»?

Jevgeņijam un Tatjanai šādi jautājumi neradās. Viņi kopīgi lasīja vienas un tās pašas grāmatas, kopīgi studēja

marxismu, kopīgi apsprieda redzētās teātra izrādes. Turklāt jāzina, ka strādnieks-stachanovietis nopelnīja ne mazāk kā viņa sieva — inženiere. Viņu ģimenē valdīja pilnīga harmonija. Varbūt būtu bijis savādāk, Jevgeņijs izjustu iekšēju neapmierinātību, ja nebūtu pārliecināts, ka agri vai vēlu arī viņš iegūs augstāko izglītību; Tatjana varbūt būtu vīlusies savā vīrā, ja pierādītos, ka viņam trūkst drosmes iestāties institūtā.

Bet tas nav nemaz tik viegli un vienkārši — strādāt rūpnīcā, izpildīt atbildīgus sabiedriskus uzdevumus (Jevgeņijs bija ceha komjaunatnes organizācijas sekretārs) un tai pašā laikā mācīties augstskolā.

Un tomēr Jevgeņijs kļuva students, iestājās Leningradas neklāties institūtā, turpināja enerģiskas fakultātē. Uz katra soļa viņš izjuta, cik daudz uzmanības Padomju valsts veltī tādiem neklāties studentiem kā viņš. Rīgā tika nodibināta Leningradas industriālā neklāties institūta filiāle. Latvijas Valsts universitātes profesori un docenti vakaros lasīja šai filiālē lekcijas. Katrs students varēja saņemt konsultāciju jebkurā jautājumā, viņus apgādāja ar visiem nepieciešamajiem mācību līdzekļiem, grāmatām. Par katru

kontroldarbu institūts sniedza vispusīgu recenziju. Uz uzņemuma rēķina studentiem piešķīra atvaļinājumu, lai sagatavotos un kārtotu eksamenus.

Eksamenu laikā institūta auditorijās Jevgeņijs sastapa vīdāzādāko rūpnīcu strādniekus. Te bija gan jaunieši, gan ļaudis, kā saka, vidējos gados, starp kuriem bija daudz tādu, kam agrāk pat prātā nebija ienācis, ka viņi var studēt.

Vakaros atgriežoties ar elektriskā dzelzceļa vīcietu mājās, Bulduros, viņš bieži sāk domāt par to, cik ļoti un interesanti kļuvis dzīvot, jo viņš pats taču savam rokām un ar savu prātu palīdz ceļ un veldot dzīvi. Lūk, šis pats vagonis. Tā radīšanā piedalījies arī viņš. Viņam uzticēta bremžu aparaturas kontrole un pārbaude vēl pirms vagona nodošanas eksploatācijā. Un varbūt nemaz nav aiz kaļiem tā stunda, kad viņš pats konstruē vēl pilnīgākus, vēl komfortablākus vagonus. Pagaidām tas vēl tikai sapnis, bet val tad pie mums nepieplūdās vīpārdrošākie, visskaistākie sapņi? Lūk, viņš pats. Šodien viņš ir vienkāršs strādnieks, bet portfeli tam grāmatas par augstāko matemātiku, elektrotehniku, mašīnbūvi, ķīmiju. Un nav ne mazāko šaubu, ka pavisam drīz viņš kļūs inženieris, kas spējīgs veikt vissarežģītākos, vislielākos uzdevumus.

Vīciens drāžas pāri Lielupes piltam. Pacēlušas baltas spārnus, pa upi slid jachtas. Aiz loga pavid slāpājas priedē pasīpušās vasarnīcas, atpūtas nami, senatoriju korpusi. Vēl viena pietura, un Jevgeņijs ir mājās.

Tatjana atver durvis. Rociņas izstiepusi, pretī stiežas meitņa. Viņš skūpst sievu, uzšūpo augstu pāri galvai meitu. Viņa vēl pavīsam maziņa. Un tad visi trīs ienāk istabā.

Ja gleznotājs grib konkrētos tēlos parādīt cilvēka laimi, izdevīgāka gize la viņam neatrast.

Oktohra vakars. Caur atvērto logu dzirdama jūras bangu un priežu šāļkopa. Meitņa jau guļ. Tatjana, divanā sarītnājusies, lasa grāmatu, bet Jevgeņijs mūcās, gatavo kārtējo kontrol-darbu markslsānā. Līgi viņš eēz pie sava rakstāmgalda. Pa laikam pietiek grāmatu plaukta, lai pāņemtu kādu politisku grāmatu. Seit pat ir arī tehniskā literatūra, krievu un ārzemju klasika, padomju rakstnieku daiļdarbi.

Pielikts punkts pēdējam telkumam. Jevgeņijs vēlreiz pārlūko plašo manuskriptu, tad, atkal nolieces pār galdu, raksta:

«Jevgeņijs Cveikovs, Rīgas Vagonu rūpnīcas strādnieks, Leningradas industriālā neklāties tehniskuma students».

„Tēvocis Vaņa“ uz pašdarbības skatuves

A. Čehova lugas ir «ciets rieksts» jebkuram profesionālam teātrim. Jo vairāk rodas bažas, kad to iestudēšanu uzņemas mākslinieciskās pašdarbības kolektīvi. Val tik tā nav pārstēdzība? Vai neprofesionāliem māksliniekiem būs pa spēkam sniegt pilnvērtīgu skatuvisko atveidojumu Čehova īpatnājam, smalki niansētiem pārdzīvojumiem piesātinātajai dramaturģijai? Toties liels ir prieks, kad, noskatoties izrādē, šīs bažas izkrist. Tā tas ir ar LRAP Kultūras nama Dramas ansambļa izrādē „Tēvocis Vaņa“. Kopā ar teātra mākslas entuziastiem režisore Marga Tetera pavelkusi lielu, apveicamu, drosmes pilnu darbu. Panākts, ka aktieri uz skatuves patiesi pārdzīvo, patiesi domā un darbojas, apzinīgi virza darbību.

Liepājas Dramas teātris viesojas daudzos republikas rajonu centros ar «Spārītes», «Peldētājas Zuzannas», «Spridīša», «Jūras vēju» izrādēm. Lauku darbaļaudis bieži vien izrādes apmeklē kolektīvi.

Teātris iestudējis J. Gaļena lugu «Mīla rūlauma». Paredzēts iestudēt

Viesturam Sveļim uzticēta tēvoča Vaņas loma. Redzams, ka viņš tēlu veidojis ar lielu rūpību un nopietnību. Viņa sniegumu raksturo domas skaidrība un izteiksmes līdzekļu taupība. Lomas attīstību ierobežo vienīgi pārāk akcentētais protests jau pirmajā cēlonā. Skriet, būtu labāk, ja Sveļis tēla traģismu atklātu visas lugas gaitā. Tagad aktieris ātri izņem kāpinājuma iespējas.

Astrovs ir daudzu aktieru un skatītāju iemīļots tēls. Viņš, tāpat kā Soņa un tēvocis Vaņa, ir talantīgs karteju cilvēks, kura spējas nomāc laimēta seldība un nelaimība. So lomu Arvids Plintmanis tēlo ļoti skopiem līdzekļiem, atklāj tēla dvēseles plašumu, radošās spējas, kas aiziet vēli bojā. Ne-

izdevies, šķiet, pārāk izskaistinātāls grims, kas neatbilst lugas tekstam. Tādēļ arī pašā tēla izzogas nepamatoti viegli topi.

Patikama ir Zigrīdas Stipras veidotā Soņa. Viņas sniegums ļautīgs un sirsnīgs. Sevīši pārliecina tās vietas, kur Soņa sevi parāda kā pašreizēdzīgu, saprotošu cilvēku.

Pārliecinoši savās lomās ir arī Antons Viesturs, Skaidrite Rudzīte, Elizabete Krasta, Arturs Kronbergs un citi izrādes dalībnieki.

Si izrādē vērtēz pierāda, ka mūsu mākslinieciskās pašdarbības panākumi ir nemitīgi uz augšu, izvirza arvien jaunus un jaunus talantus.

A. Stankevičs

Periferijas teātru viesizrādes

ari I. Turgeņeva romana «Muižnieku ligzda» dramatizējumu.

Liepājas Leļļu teātra trupa lauku bērniem un skolu audzēkņiem sniedz izrādes «Snēga karalene», «Kazlēni», «Lācēni». Izrādes notikušas Bārta, Dunikā, Vērgalē, «Pavlostā, Edolē u. c.

Leona Paegles vārdā nosauktais Valsts Dramas teātris apkalpo galveno-kārt, republikas austrumu daļas rajonus, kur viesojas ar lugām «Taņa», «Sārtals ziedīns» un «Sakaļ».

Sagatavojānā K. Krapivas komedija «Kursēmeļs pēdējais» un A. Upiša «Zīņu Jeskas uzvara».

Purvu pārveidotāji

V. PRIEDE

Likloču pa purvainu plāvu vijas upīte, it kā nevarēdama izšķirties, kādā virzienā tad isti tecēt. Griežies, kur gribi — apkārt tikai ar cietau grīši un zilu dzelteni apaudzis purvājs... Upītē ūdens šķiet pilnīgi apstājies tecēt. Rudā rāva, kas krājas iedobumos starp ciļiem, pārvīkusies ar metaliska spīduma plēvīti. Vēli upi vairs vispār šals vietās saukti par upi, no tās patiešām palikusi tikai kārtiem aizaugusi vieta.

Pāri klusajiem rudenīgajiem sliekšiem no tās puses, kur sākas purvainais krūmājs, dzird motora dūnu. Tur zīgli grozās ekskavatora režģotais mašs. Dzīla, plata un taisna jauna upe starp meļnām kāpām nu stiepjas jau tai purva joslā, kuram pāri gājusi varēnā zemesracēja mašina.

Grupa tuvējā kolchoza jauniesu, lebrīduši purvā, dzirkstošām acīm vēro vareno spēkonī. Tiešām, ir daudz pievilcības ekskavatora darbā. Kāds spēks jūtams, kad kausa epozīle zobi iekožas dūņās, kad kā satrunējuši dēgi trūkst krūmāju resnās saknes! Metru pa metram desmitām tonnu smagais metala milzis virzījies pāri dūknajam. Noskatoties no malas, kā ekskavators taisa sev ceļu no resnajiem bajķiem, kuri veldo it kā mazu salīpu, cik uzmanīgi, apdomīgi tas parāpjas, it kā aptaustīdams ar kāpurķēdēm katru bajķi, cik raiti saskanīgi saudās bulta un rti troses, ceļot pilnus kausus vienu pēc otra, rodas iespaids, ka tā ir nevis mašina, bet dzīvs ķermenis. Tā ir ista virtuozitate, ar kādu Valmieras MMS pirmās ekskavatoru bri-

gades mašīnisti prot vadīt savu mašīnu! Tikai tā bija iespējams jau augstā pabeigt gada plānu. Daudzus kilometrus viņi nākuši ar savu ekskavatoru pa upi cauri purvainam mežam un krūmājam, līdz nu vēlā rudenī beidzot tikusi tuvāk apdzīvotām vietām.

— Tagad vienas kolchoznieki atnāk paskatīties, kā mēs strādājam. Bet, kad rakām tur tālāk, mežā, nevienš pie mums nerādījās... — ekskavatorista balss ieskanas mazliet apšaudzības piešienā.

Tiešām, visai īpatnēji ir šo «purva viru» dzīves un darba apstākļi. Meļoratori veic lielus darbus gandrīz vai visos mūsu republikas rajonos. Vienas MMS zona parasti aptver vairākus rajonus. Mechanizatori daudzmaž vienkopus pulcējas vienīgi ziemā, remonta laikā. Bet vasarā, kad pats karstākais darba laiks, pats grūtākais darba cēliens, viņi dzīvo kā isti Robinsoni — katrs ekskavatoru brigade pie savas upes, savā purvā. Grāvju arāji ceļo no kolchoza uz kolchozu, nereti vienā vietā uzturēdamies tikai vienu vai divas dienas. Tā šai laikā visā MMS kolektīvs ir sadalīts daudzās sīkās grupās, kas izkaisītas tālu viena no otras.

Kā radīt satikni etamp šim atsevišķām «kolonijām», ko darīt, lai mechanizatori, kuri strādā Limbažu rajonā, zinātu, kā klājas viņu biedriem Smiltēnē vai Gaļenā? Tāds jautājums nelī-

ka mteru Valmieras MMS direktora vietniekam politiskajā darbā A. Paeglem. Pārdomu rezultātā radās Valmieras MMS partijas pirmorganizācijas un vietējās komitejas izdevums «Darba Karogs» — nolēis, uz rakstāmmašīnas desmit eksemplaros pavalrots žurnālistis, kas tiek izsūtīts uz visām brigādēm.

Lūk, «Darba Karoga» pirmajā numurā tad arī pirmās ekskavatoru brigades brigadieris K. Urbasts pastāstā, kā veicies darbā lēģes regulētajiem. Si brigade jau 25. augustā pabeidza gada plānu, izrokot vairāk nekā 103 tūkstoš kubikmetru zemes. Brigade strādā pēc grafika. Ekskavatoristi regulāri matņa izrok pa 400—500 kubikmetru zemes, izpildot iedēfādī normu par 200—250 procentiem. Ja kādai maļņai nedēļas grafikā radies robs, ekskavatoristi nokavēto nereti pastēidz arī svētdienā. Urbasta brigade stingri apņēmusies līdz gada beigām izrakt vēl 100 tūkstoš kubikmetru, kas nozīmē — izpildīt otru gada uzdevumu. Te stingri iestrādāta kārtība, kā, apkalpēm malnoties, jāpņem un jānodod ekskavators. Pirmās brigades mašīnisti prot maksimāli izmantot mašīnas laudu, kā rezultātā degvielas ietaupītas par 30 procentiem.

Citā nelielā rakstīņā «Darba Karogs» pastāstā par istu varonību, ko parādījuši b. Silajeva grāvju arkdu brigades traktoristi. Šīs notikums liecina, cik sivi pretojas purvs pat ar moderno tehniku apbrunotajiem cilvēkiem. Lūk, ko stāsta «Darba Karogs» par notikumu Silajeva brigādē:

«... Trase stiepās pār līdzenu, ar zirgu plaujmašīnu nopļautu plāvu. Pēkšņi plāvas vidū sāka grimt vadošais traktors. Iestīga arī otrs. Tos nekavējoties atbrīvoja no arkla, bet legrīmšana notika tik strauji, ka tie saviem spēkiem vairs nespēja izkļūt laukā.

Tūlīt palīgā izsauca tās pašas brigades traktoru un divus Vintena grāvju arkdu brigades traktorus, kas atradās 40 km tālu. Kad tie vēl vakarā ieradās notikuma vietā, no legrīmšajiem traktoriem vīrs dūksnāja atradās tikai kabīnes.

Glābšanu uzsāka nākamajā rītā. Otro traktoru izvilka samērā viegli, bet ar priekšējo, kas bija legrimis daudz dziļāk, radās nopietnas grūtības. Jau pirmajā mēģinājumā to izvilkt atrāvās trose un traktors pilnīgi nogrima dūksnā. Tad izvirzījās jautājums: kā par jaunu pietupināt trosi traktoram, kas atradās vairāk nekā četrus metrus dziļi rāvatnā. Jā? Jā?

Daudz nedomādami, traktorists Vītols un Vintena brigades piekabinātājs bez jebkādiem aizsardzības līdzekļiem, vienkārši atzurot elpu, lemtā saltajā avota ūdenī. Viņiem izdevās par jaunu pietupināt trosi traktoram. Tādējādi bija iespējams izcelt traktoru no daudzus gadus atpakaļ aizaugušā ezerā, par kura esamību vairs nevienš nekā nezina.

Vairākos isos, konkrētos, lietišķos rakstīgos žurnālā tiek runāts par melioratora goda pilno uzdevumu mūsu republikas lauksaimniecības tālākā attīstībā, par trūkmēm, kas vēl novērojami mechanizatoru darbā, gan kopjot vareno tehniku, kuru viņiem uzticēti Dzmitrene, gan uzskaitē, gan projekta precizā izpildē. Sevīšķu interesē

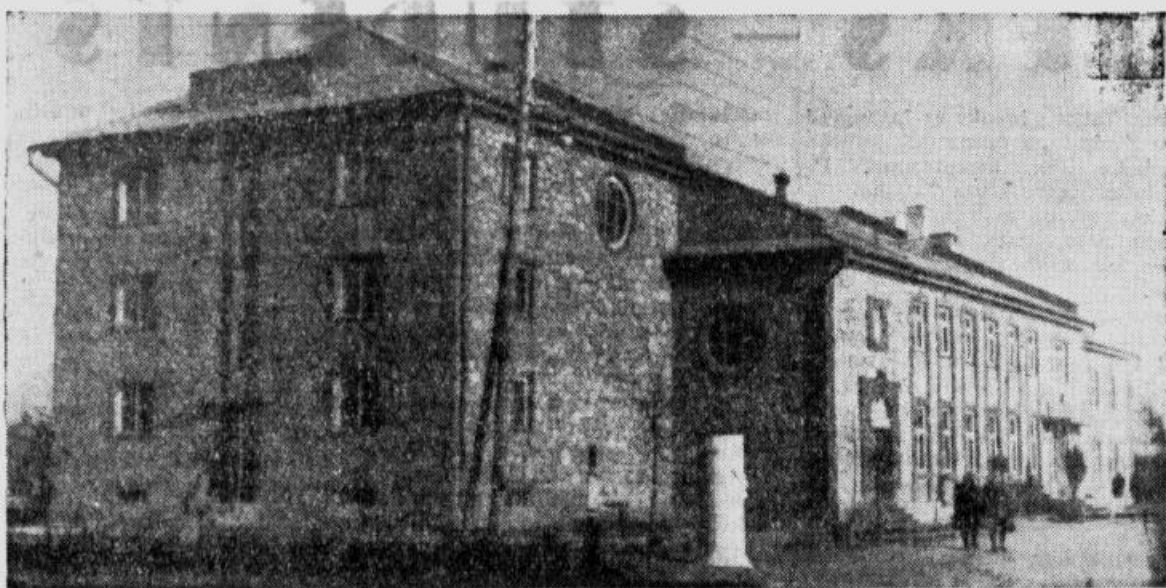
lasītājos izraisījuši L. Lidakas pantos rakstītie fejetoni, ar kuriem «Darba Karogs» jo asi vērsās pret dažādām ēnas pusēm MMS kolektīva sadzīvē. Jau pašā pirmajā «Darba Karoga» numurā «Dziesma par apēsto vepri» par fejetona varoņiem kļuvis b. Sāvējs ar savas brigades vīriem Začestu, Leitlandu un Smitu, kuri

«Par vepri maksājuši nav nevienš, jo pavidējusi tiem doma tāda, ka kolchozā tek medus, piens un kas gan Leļputnīja — cūkās ādā!»

Tā pašā autora pantos rakstītais fejetons citā «Darba Karoga» numurā sausta divus jauniesus, ūdri un ūdīpu, kuriem brīdī, kad pēc iztukšota kausa «kājas šķīti kļausa», radusies doma patvaļīgi izmantot kolchoza zirgu, lai ātrāk nokļūtu mājās. Tai pašā žurnāla numurā lasām arī P. Skreļtēja «Grāvju arkdu brigades dziesmu», kur traktorists-piekabinātājs par savu darbu saka šādus vārdus:

«Tur, kur šodien brien dzērves, šnāc odzes, Druvu plašums mūs sveicinās rīt. Dzīmtos clemus un kolchozu laukus Drāgna migla beļs vakaros tīt.»

Labs pasākums ir šis Valmieras MMS žurnāls. Tālas purva plāvas, kur aizaugušai un cilpu cilpās samezglotal upītei ekskavatoristi pašķir jaunu, plašu ceļu, kur grāvju arkdu brigades vada savus spēcīgos kumeļus, dzenot mīžu vagu, pa kuru atzīcēt rudajai rāvai uz novadgrāvjiem, kur buldozeristi pielīdzina grāvju arkdu un ekskavatoru izmesto zemi, Valmieras MMS mechanizatoru gaida «Darba Karogu» kā labu draugu.

GAISMAS PILS

GUNARS CIRULIS

Satumsa negaidīti ātri. Vēl pirms brīža uz kilometru staba, kas bija pazibējis asfaltētās šosejas malā, varēja saskatīt skaitli 116, bet nu jau vajadzēja iededzināt mašīnas starmetējus. Un tūdaļ, kā uz burvju mājienu, atdzīvojās naktīga ceļš. Gaismas tvertas, uzzibsnīja «truša acis», veidojot te bridinošu, izsaucēja zīmi, te būtu «Z», kas vēstīja asu līkumu. Reizēm, kad šoseja strauji pagriežas, starmetēju kūļi pārlidēja tās malai un īsu mirkli leimēja sudrabaini vizuālo celīņu uz Daugavas kustīgajiem ūdeņiem, kas jau kopš pašas Rīgas vijās pa labi no mums. Sur tur pavidēja kolchoznieku māju logu aizkaru remdinātā gaismā, sarkanām ugunīņām leimējās dzelzceļa pārbrauktuves.

Pēkšņi uzbraucam uz brūga — droša pazīme, ka beigusies šoseju pārvaldes valdība un atrodamies kādās pilsētas administratīvajās robežās. Tiesām, uz plāksnes, kurai pabraucam garām, neskatāmām sīkām spūdzītēm rakstīts PĻAVIŅAS. Nami te ir mazi, veikalus skatīgi tikai trūcīgi apgaismoti.

Bet tad aiz pagriežiena iznirst kas līdzīgs tvaikonim, kas, šķiet, noenkurojies pašā ielas malā. Izplūdušais atspūdzums ūpeņos, vairāki epilgti apgaismoti apaļi logi, kas atgādina iluminatorus, vēl pastiprina šo līdzību. Tīvas dūmu strūklas, kas ceļas no skursteņiem, it kā rāda, ka kuģis gatavojas atrast gatvus un doties pretī radošam darbam.

Lūk, tā vēlīnais iebraucējus sagaida jaunceltais Pļaviņu Kultūras nams, kura būvdarbi pabeigti tikai nesen. Labais iespaids vēl pastiprinās, kad veram platās durvis — pēc nakts vēsuma ienā-

konservatorijas kompozīcijas fakultātes absolvents Jānis Zvaigzne.

Deja, kurai ir ļoti straujš temps — tā ieturēta 3/4 takti — alegoriski atēco dzīvi Daugavas krastos. Krāšņos tautas tērpos gērbtie dejojāji tecēnus uzskrien skatuve, atdarinādami ūpes straumi, sablīvējas pie šķēršļiem, strepuļo pār krācēm, bango pie Keguma aizsprosta. Tad pūši izvelo apli, viņi tēlo zvejniekus, kuru tīklus sagūstītas zivis — meitenes. Sākas rotājīgi, strauji izlašanās mēģinājumi, līdz beidzot loms rokā — arī burtiskajā nozīmē. Dejas beigu daļā, savīknējušies platā rindā, jaunieši tuvojas skatītājiem un, tāpat kā upe, kas baro jūru, ar savu daļrādī ielūst tautā.

Muzika apraujas. Spēja klusumā no augšas atlido cita melodija. Tā ir Muradell «Dziesma par jaunību», kas stāsta par tautu draudzību un darbaļaužu ciešo apņēmību cīnīties par mieru un demokrātiju visā pasaulē. Meklējot šo skaņu avotu, šķērsojam Kultūras nama lekciju zāli 120 klausītājiem, aktieru istabas, paejam garām piecām bērniem atvēlētiem istabām. Šeit atrodas bērnu bibliotēka un lasītava, pionieru un komjauniešu istabas un īpaša telpa, kur audzinātāja rotājasies ar mazbērniem, kuru vecāki atnākuši uz pulciņu nodarbībām. Kaut pulkstenis jau rāda vienpadsmito stundu, darbnīca otrā stāvā nerimst darba dimā. Te Kultūras nama aktivisti gatavo rotājumus Oktobra svētku sarīkojumam un dekorācijas «Pūt, vējiņ!» iz-

lu» iedzeršanu. Kultūras nama direktors Arnolds Pūpēdis un mākslinieciskā vadītāja komjauniete Japina Maurāne nolēma tajā pašā dienā sarīkot Vietas koncertu.

— Esmu pārliecināta, — teica Maurāne, — ka jaunieši nāks noklausīties mūsu pašdarbību, nevis mācītāja sprediķi. Bet vai nevajadzētu šoreiz atteikties no ieejas maksas?

— Nē, — direktors atbēdēja pēc īsas vīcināšanās, — biļetes jāpārdod. Tā mēs īsti redzēsim, ka kolchoznieki dod priekšroku jaunai, padomju kultūrai.

Kopā ar Vietas MTS komjauniešiem Pļaviņu Kultūras nama darbnīcā veica visus organizatoriskos priekšdarbus, un, kad nozīmētajā dienā brīvdabas skatuve uznāca pirmie dejojāji pāri, tos jūsmīgiem aplausiem sveica vairāki nekā 3000 apmeklētāji. Kapliča toties bija saradušas tikai dažas vecenes.

Pašdarbības koncerti nav vienīgās saites, kas vieno Kultūras namu ar laukiem. Divas reizes mēnesī Pļaviņas rīko cietu klubu vadītāju un bibliotekaru seminārus, kuros rajonu darbnīcā — režisori, diriģenti, deju kolektīva vadītāja, lektori, agronomi, arī stāsta par savu pieredzi kultūras masu darbā.

Daudz vērtīgu ierosinājumu kolchozu mākslinieciskās pašdarbības dalībnieki gūst, regulāri apmeklējami Pļaviņu Kultūras nama sarīkojumus, it sevišķi profesionālo teatru un koncertbrīžu viesizrādes.

Tikko Pļaviņu Kultūras nams no agrākajām šaurajām telpām pārcēlās tagadējā gaismas pilī, paplašinājās arī tā darbības apjoms, varēja rajonā izvērst daudzus jaunus sabiedriskus pasākumus. Raksturīga parādība ir sieviešu padome, kas šovasar nodibinājās pie Pļaviņu Kultūras nama. Tās priekšsēdētāja Anna Kliķere un sekretare Balva Ivanovska jau daudz darījušas, lai aktivizētu Kultūras nama darbu. Vilhelmines Kalves vadībā divas reizes nedēļā sapulcējas šūšanas, piegriešanas pulciņa 30 dalībnieces. Viņas jau izgatavojušas spilvendrānas un priekšautiņus pilsētas bērnudārzam, palīdz darināt kostīmus visām Kultūras nama pašdarbības izrādēm. Jekaterīnas Minajevs vadītās rokdarbu pulciņš pašlaik strādā pie skaistiem tautiskiem logu atzīkariem, kurus vēl šogad uzdāvinās Kultūras namam.

Sādas veltes saņem, protams, ļoti patīkami, bet vēl patiešām Kultūras nama direktora sieviešu padomei par to, ka tā īstenojusi daudzās namamātes pašdarbības pasākumus un saviem spēkiem iestudējusi A. Brodeles vien cilvēnu «Māte». Balva Ivanovska vada politpulciņu kolchozā «Spartaks», Velta Kreime uzmēmusies šefību par lauksaimniecības arteļa «Selga» pašdarbības kolektīvu.

Aktīvs ir dramatisks pulciņš, kas regulāri iestudē viencēlienus un lielākas lugas, labi strādā arī Kultūras nama orķestris, kur pašlaik apmācās 11 skolnieki. Nesen notika DOSAAF motociklu vadītāju kursu drīz instruktora E. Sauliņa vadībā pie rajona Kultūras nama sāks darboties šoferu skola.

Ir jau pāri pusnaktij, kad nodziest pēdējās līdža spūdzēs Pļaviņu Kultūras nama logos. Bet nekad nenodzisīs tā gaismā, kuru šī padomju kultūras pils nes plašās lauku iedzīvotāju māsās.

Lauksaimniecībai veltītas grāmatas

Pēdējā laikā Latvijas Valsts izdevniecības Lauksaimniecības literatūras redakcija laudusi klajā vairākas dažāda apjoma grāmatas par lauksaimniecības pirmrindnieku pieredzi un sasniegumiem, par jaunu, zinātniski pamatotu darba metodi lieviešu republikas kolchozu un MTS darbā. To vidū gan mācību grāmatas, gan literatūra par lauksaimniecības mehanizācijas un elektrifikācijas, ekonomikas un organizācijas jautājumiem.

Izdoti arī vairāki metodiski raksti un mācību grāmatas: J. Karuja «Rāžošana uzdevumi laukkopiā un dārkopībā», I. Jakuškina «Augkopība» u. c. Glītā sējumā izdots C. Darvina darbs «Sugu izcelšanās», kas ir vērtīgs ieguvums Mičurina-Viljamsa mācības studētājiem.

Plaši izvērstā arī lauksaimniecības pirmrindnieku pieredzes propaganda.

H. Zvirbulis savā grāmatā «Cetri gadu stāsta par Bauskas rajona Lēpina vārdā nosauktā kolchoza darba panākumiem. Mūsu republikas ievērojamās cūkkopes V. Klāsones lielo pieredzi popularizē V. Tichonovs un O. Treļja brošūrā «Sīvēnu izaudzēšana cūkkopības preču fermā».

V. Jansona grāmatā «Traktoru remonta mašīnu un traktoru stacijas» sniegti dati arī par traktoru remonta kvalitātes kontroli.

Sagatavoti un nodoti iespiešanai šādi darbi — K. Baļodes un Fr. Galenika «Bīskopība», B. Krivoslika «Lopbarības sagāde», O. Lapiņa «Ziema kviešu augstu ražu iegūšana» u. c.

Bez tam sagatavoti «Kolchoznieka kalendārs 1954. gadam», Fr. Galenika «Krievu-latviešu lauksaimniecības vārdnīca» u. c.

Jauno mākslinieku darbu izstāde

Mākslas rāžošana kombināts «Māksla» sarīkojis Latvijas Padomju mākslinieku savienības telpās Jauno mākslinieku radošo darbu izstādi. Izstādē ir zināmā mērā jauno mākslinieku darba atskaite. Tā dod iespēju konstatēt, kā aug jaunie mākslinieki, kā viņi strādā un ceļ savu kvalifikāciju ārpus rāžošanas darba. Izstādē piedalās 56 jaunie autori ar 86 studijām, zīmējumiem, keramikas darbiem, koktēlniecību, audumiem un adījumiem.

Labus panākumus uzrāda J. Alsbergs darbā «Padomju lauksaimniecības «Okte» zirgkopja pirmrindnieka J. Liepiņa portrets». Glezna ir pilna gaļa un saules. Zirgkopis pirmrindnieks Liepiņš parādīts uz ainavas fona. Glezna liecina, ka mākslinieks dzīvo līdz mūsdienai notikumiem. Atzīstama ir arī viņa ainava «Skrīveru dzimnava».

Vairākas studijas par mūsu jūru izstādījušas kombināta portreta ceča darbnīces J. Tomsone un M. Adamsone. Iepriecina L. Bites miniāturās glez-

nojumi, kuros laba dabas izjūta. Izstādē eksponēto ainavu lielais skaits liecina, cik tuva jaunajiem māksliniekiem ir mūsu socialistiskās Dzimtenes daba.

Paši nākdami no tautas, jaunie mākslinieki vairākos izstādītajos darbos parāda padomju cilvēkus, viņu dzīvi un darbu. Kā labākie no tiem jāatzīmē B. Doncova, Z. Ivanovas, H. Makarovas, A. Logimova darbi.

Izstādē ir virkne skaistu lietiskās mākslas izstrādājumu. Te redzam jaunās mākslinieces F. Heimrātes suvenīrus un traukus, A. Zūriņas servīzi un svečturi, K. Lāces un V. Melnaces keramikas darbus. Koktēlniecībā gaumīgi pagatavoti V. Medņa un K. Gundara izstrādājumi. Plaši parādīti austuves darbinieču ražojumi, kuri ieguvuši ne tikai rīdzinieku, bet arī maskaviešu un leņingradiešu atzīni. Gaumīgu galda segu izgatavojusi I. Lapa, dekoratīvu audumu M. Landmane, vilnas vīterus M. Kažoks un A. Bankevičs.

H. Komrazs

Rūpnīcas klubā

Simtām rūpnīcas VEF strādnieku un inženieru pēc darba iegriežas klubā, lai kulturali pavadītu savu brīvo laiku. Te notiek gan lekcijas, gan nodarbības dažādos pulciņos, gan kinoizrādes un atpūtas vakari. Klubs noorganizējis arī literāri muzikālu vakaru ciklu — «Krievu komponisti». Daudz apmeklētāju pulcināja P. I. Čaikovska pieņemti veltītais vakars. Par komponista dzīvi un daļrādī referēja Latvijas konservatorijas doc. L. Krasinska. Čaikovska ekvādrus izpildīja soliste L. Rjabova un vijolnieks T. Līfšis.

Ap 500 veešu piedalās mākslinieciskās pašdarbības pulciņos. Nesen notikusi Moļotova rajona skatē tēlcamus rezultātus uzrādīja kluba jaunkais koris, deju kolektīvs, pūteju orķestris, kā arī individuālie izpildītāji.

Šajā gadā noorganizēts dziesmu un deju ansamblis 150 dalībnieku sastāvā, kas jau sagatavojis plašu koncertprogrammu.

Rosmīgā kultūras dzīve rit arī rūpnīcas VEF ceļos, ir notikušas vairākas lekcijas par temām: «Padomju literatūra citā par miera», «Reliģija un tās reakcionārā būtība» u. c. 16. un 28. cehā priekšzīmīgi darbojas mākslinieciskās pašdarbības pulciņi. Pusdienas pārtraukumos pašdarbnieki cehos sniedz nelielus koncertus.

Sagaidot Lielās Oktobra socialistiskās revolūcijas 36. gadadienu, rūpnīcas VEF pašdarbības kolektīvi sagatavoja lielu programmu — iemācījās jaunas dziesmas, PSRS tautu dejas, iestudēja lugas latviešu un krievu valodā.

«AIZOKEANA DRAUGU «KAUJAS PANAKUMI» CIEMOS PIE SATELITIEM

Amerikāņu kareivji, uzturēdamies satelītu zemēs, rīko neskaitāmus skandalus un kautiņus. (No avīzēm)

1. Trieciens pretinieka «motomechanizētajām vienībām».

3. «Trofeju» iegūšana.

2. Uguni pa ienaidnieka «baterijām»!

4. «Uzvarētāji» parādē. S. Gūtmaņa zīm.

cēju apņēm tīkams gītums, acis iepriecina vestibila glītā apdare, tautiskiem rakstiem greznotās sienas. Un šajā mājīgajā noskapā brīnīšķīgi leders dzidra klavieru muzika, kas atskan no izrāžu zāles. Brīžiem skaņas dzenā cita citu, gluži kā plieni adenskrītumā, brīžiem tās sajaucas neapvaidītā virpulī, lai pēc tam pārietu varenos akordos, kas plūst mierīgā, šalcošā straumē. Melodija vēl nekad nav dzirdēta, par to nevar būt šaubu, un tomēr tā liekas tuva un saprotama, jo tajā ir kaut kas radniecīgs Daugavai-māmuļai.

Klusi, lai netraucētu Pļaviņu Kultūras nama deju kolektīva nodarbības, ieejam zālē. Tā ir plaša un gaumīgi iekārtota, ieskaitot balkona vietas, tajā var sapulcēties 500 skatītāji. Samta priekšskars patlaban atvērts, un uz lielās skatuves astoņi dejojāji pāri Broņslavas Leimanes vadībā iestudē pašu radīto «Daugaviešu deju». Pie klavierēm sēž muzikas autors — Valsts

rādei, kuru pašlaik iestudē Kultūras nama apvienotais dramatisks kolektīvs.

Dziesma kļūst arvien skaļāka, jau var atšķirt atsevišķas balsis, kuru vidū izdalās solista Hardija Engla tenora patīkamais tembrs. Un, lūk, mēs esam mēģinājumu telpā, kur jauktā kora diriģents Pauls Mežulis sapulcinājis savus četrdesmit dziedātājus.

Ne vien pulciņu nodarbības, arī koncerti dejojājiem un dziedātājiem gan drīz vienmēr notiek kopā. Viņi dzied un dejo ne tikai savam priekam, bet cenšas sniegt priekšnesumus pēc iespējas plašākām tautas masām. Kulturali jābūt kaujinieciskai! — tāds ir Pļaviņu pašdarbības kolektīva locekļu lozungs. Viņi neaprobežojas ar to, ka rajona kolchozoz un cietu klubos organizē sarīkojumus, bet allaž tiecas tiem piešķirt mērķtiecību.

Uzzinājuši, ka Vietas ciemā notiks plaši kapu svētki ar mācītāja sprediķiem un tēmu sekojošu «tradicionā-